

ธรรมบณิกิเลส

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แตกต่างกันเยอะมาก อันนี้มันอยู่ที่หยาบละเอียดใจ อย่างชาวพุทธเรา ถ้ามันหยาบๆมันก็มองเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้านักปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะนักปฏิบัติมันปฏิบัติที่ใจใช่ไหม เราทำบาปกันนะ คูสิเดี่ยวนี่เขาขอศีลกันเขาขอศีลกัน ๔ ข้อ สุรานี้ยกเว้นเลย เขาก็มองที่การกระทำไง แต่ในการมองที่การกระทำ ปาณาติปาตาเนี่ย อย่างเช่นเราฆ่าสัตว์ เราดำรงชีวิต เราทำลายเขา พุดจาต่อเสียด มันก็ต้องมีวิกรรม แต่เวลาความคิดละ กิริยาการกระทำ วิกรรม มโนกรรม กายกรรม กายกรรม วิกรรมมันเกิดจากไร มันเกิดจากมโนกรรม

ถ้าเราไม่คิดนะ ถ้าเราไม่คิดมันจะมีการกระทำไหม นี่ถ้าเราคิดแล้วเราไม่ได้ทำอะไรนะ นั่นพระเนี่ยอาบัติ อาบัติของจิตไม่มีนะ เราไม่มีอาบัติของจิต แต่เรามีอาบัติ เห็นไหม เราทำผิด เราพูดผิด เราทำ ความผิดต่าง ๆ ตรงนี้อาบัติ อาบัติของความคิดผิดไม่มี เพราะไร เพราะความคิดนี้มันควบคุมไม่ได้ ถ้าอาบัติของความคิดผิดมีนะ โอ้อโฮ โลกนี้อยู่กันไม่ได้เลย บวชพระไม่ได้หรอก เพราะความคิดเรานะ โอ้อโฮ มันแตกแขนงเยอะมาก มันควบคุมไม่ได้ ฉะนั้นบอกว่า ถ้าเป็นความคิดนี้ มันเป็นมโนกรรม

ที่นี้คำว่ามโนกรรม มันย่ำคิดย่ำทำจนติดเป็นนิสัย มันจะเป็นกรรมใหม่ เป็นกรรมอันหนึ่ง เป็นมโนกรรม มโนกรรม เวลาพระอรหันต์นะ มะโนมิงปี นิพพินทะติ มะโนสัมผัสเสปี นิพพินทะติ มโนทำลายมันเลยละ ทำลายฐานที่ตั้ง มโนกรรมไม่มี เห็นไหมแต่พวกเรามี เรามีความคิด เรามีความคิดอันนี้ มโนกรรมมันมีแต่ว่ามโนกรรม... เมื่อเราคิดเฉย ๆ ยังไม่ทำร้ายเขา ยังไม่มีการกระทำอันนั้น แล้วถ้าเกิดถ้าเราได้ข้อมูลใหม่ เราได้ความคิดใหม่ เห็นไหม ความคิดอันนี้เราเกิดเข้าใจใครคนใดคนหนึ่งผิด แล้วเราเข้าใจว่าคนนี้เป็นคนที่ไม่ดี เป็นคนที่ทำร้ายเรา หรือเป็นคนที่น้อ โกง แต่ความจริงแล้วมันไม่ใช่ เพราะเราได้ข้อมูลผิดมา เห็นไหม เราเปลี่ยนความคิดได้ไหม เราเปลี่ยนความคิดได้ เราเปลี่ยนได้ เพราะว่ามีมโนกรรมไง

มโนกรรมที่ยังไม่ทำ เราเปลี่ยนได้ใช่ไหม แต่ถ้าทำไปแล้วละ เราทำไปแล้วเราเปลี่ยนไม่ได้ เราทำไปแล้วเวรกรรมมันเกิดตรงนั้นนะ กรรม การกระทำเกิดตรงนั้น แต่มโนกรรมก็มีผู้ที่ปฏิบัติเนี่ย ตรง

นี่มันมี มันหยาบละเอียดใจ แต่เราพูดให้โลกเข้าใจเข้าใจได้ยาก ยิ่งเราพูดเรื่องศาสนาพุทธ โอ้อโฮ ทุกคนบอกว่าศาสนาพุทธนี้ยุ่งยากมากเลย ทำไรก็ผิดไปหมด มันไม่บอกว่ากิเลสยุ่งยากมากเลย เพราะกิเลสทำให้เราทุกข์ ก็โอ้อเหตุผลอันที่เราทำนั้นมันสร้างบาปสร้างอกุศลให้เรา แล้วเราจะแก้ไขเนี่ย เราต้องแก้เนมันต้องทันกันไง พอมันทันกันหมด โอ้อโฮ ศาสนาพุทธยุ่งยากมากเลยทำไรก็ผิดไปหมดเลย แต่ทำอะไรก็ผิดไปหมดเลย

สมัยพุทธกาลนะ เวลาพระบวชแล้วไปลาพระพุทธเจ้าจะสื่บบอกว่าศีลมันเยอะรักษาไม่ไหว พระพุทธเจ้าบอกว่ารักษาศีลข้อเดียวได้ไหม รักษาใจ ก็เลยอยู่ได้ เห็นได้ว่าไอนั้นก็ผิดไอนี้ก็ผิด ผิดนี่มันคือกิริยา มันคือกิริยา มันมีการกระทำไปแล้ว คุณเวลาพระจุณทะ ไปเห็นลัทธิต่าง ๆ เวลาศาสดาตายมันมีปัญหามาก ก็เลยถามพระพุทธเจ้าว่าศาสนาอื่นเวลาศาสดาเสียไปแล้ว ลัทธิของเขาอยู่ไม่ได้เลย แล้วพุทธศาสนาจะทำอย่างไร

พระพุทธเจ้าบอกต้องทำกรรมวินัย พระจุณทะก็เลยบอกวานิมนต์พระพุทธเจ้าให้บัญญัติกรรมวินัย พระพุทธเจ้าบอกว่า บัญญัติไม่ได้หรอก ยังไม่มีการกระทำผิด ไม่มีการกระทำผิดก็ไม่มีการบัญญัติ มีความผิดแล้วถึงบัญญัติ ดังนั้นกรรมวินัยที่เกิดขึ้นมานี้มีพระทำผิดแล้วทั้งนั้น พอพระทำผิดแล้วถึงบัญญัติไว้ พอบัญญัติไว้พอพระทำผิดซ้ำ เห็นไหม อนุบัญญัติมันต่อกันมา สิ่งที่ทำผิดแล้วมันทำมาจากไหน ทำมาจากใจ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าบอกว่ารักษาศีลข้อเดียวได้ไหม รักษาเจตนาเนี่ยเจตนาเราไม่ทำผิด นี่เรายังไม่ทำผิดเลย แต่ความพลั้งเผลอนี้มันสุดวิสัย

คนเรามันมีความผิดพลาด ความผิดพลาดมันสุดวิสัย แต่เราไม่มีเจตนาตั้งใจทำผิดเห็นไหม วินัยบัญญัติมีไว้บังคับ ผู้ที่หยาบคาย ผู้ที่หยาบ ผู้ที่ทำให้สังคมเราไม่ร่มเย็นเป็นสุข ให้ผู้ที่มีความเป็นธรรมอยู่สุขสบาย เห็นไหม ปากคนที่กระด้างแต่ส่งเสริมพุทธธรรมดี ที่นี้ทำดีมันดีของใครล่ะ ความดีมันก็มีหลายระดับจริงไหม ความดีระดับพื้นฐาน ความดีของผู้ที่มีศีลมีธรรม ความดีของพระอริยเจ้า ความดีมันหลากหลายมากนั้ ความดีมันจะละเอียดขึ้นมาเรื่อย ๆ อย่างนี้แล้วมันออกมาจากไหนล่ะ ต้นข้าวไ้เกลือศีลเพียงข้อเดียว รักษาศีลข้อเดียวได้ไหม คือรักษาใจของตัว ก็อยู่ได้

นี่พูดถึงความหยาบความละเอียด ความหยาบความละเอียด ถ้าเรามองกันอย่างนี้ เห็นไหม เวลาเรามองอย่างนี้จะย้อนกลับเข้ามาที่ธรรมะ ธรรมะที่เรามอง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ทุกคนเราใช้ปัญญากันแล้ว ที่ปัจจุบันนี้มันยุ่งก็เพราะเราใช้ปัญญา เพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วใช้ปัญญายุ่งได้อย่างไร ทำไมมันถึงยุ่งล่ะ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ปัญญาในพุทธศาสนา มีสุดมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษาเล่าเรียน มีจินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา พุทธศาสนาหมายถึงตรงนั้น เพราะภาวนามยปัญญา พระพุทธเจ้าเกิดมาเพราะมรรคญาณ เพราะภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากจิตภายใน ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสติ ปัญญาเกิดจากสมอง อย่างเรานี่โดยปุถุชนเราเกิดขึ้นมาแล้ว เราปุถุชนไข่ใหม่ สัจจะตถุญาณของมนุษย์ทุกอย่าง ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันมี พอมีการศึกษาเราก็ไปจำกันมา

มันก็เหมือนกับนักเรียนนะ นักเรียน.. คูสิ เวลาให้ไปศึกษา ศึกษาเพื่ออะไร ศึกษาเพื่อจิตดวงนั้นฉลาดขึ้นมา แต่ชีวิตการศึกษา... เขาต้องใช้ชีวิตทั้งชีวิตไปศึกษาของเขา แล้วมันฉลาดจริงรีเปล่าละ มันฉลาดขึ้นมา มันไปจำของเขามา เห็นใหม่ ทางวิทยาศาสตร์เขาใช้ได้ ทางโลกเขาใช้ได้ ไข่ใหม่ แล้วเราจะต่อยอดมันขึ้นไป แล้วพุทธศาสนาละ แล้วพุทธศาสนาเราจะต่อยอดด้วยอะไร เราไม่มีอะไรต่อยอดเพราะเรามีแต่กิเลส เรามีแต่ความคิดของความพอใจของเรา เราจะเอาปัญญา เอาธรรมะของพุทธเจ้าเนี่ย เวลาศึกษาพุทธศาสนากันในปัจจุบันนี้ เราก็เข้าใจพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนให้ทำดี แล้วพื้นฐานของมันละ เอาความคิดไปตั้งบนอะไร นี่พวกเรามันยุ่ง มันยุ่งตรงนี้ไง

มันยุ่งตรงที่ว่าเพราะเราบอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เดียวนี้คนมีปัญญามากนะ คูที่เขาสอนกันสิ ที่เขาสอนภาวนากันนะ เอาพุทธศาสนา เอาธรรมของพุทธเจ้ามาตั้งอยู่บนกองกิเลสใจ มาตั้งอยู่บนทิวิมานะของตัว มุมมองของตัว ตัวเองคิดอย่างไรก็มีมุมมองอย่างนั้นไข่ใหม่ บอกว่าใช้ปัญญา ปัญญา ปัญญาเหมือนกัน เหมือนกินกับรับประทานไง กินบอกว่ารับประทาน แล้วใครผิดเออ... แล้วบอกว่า ทานข้าวหรือยัง กินข้าวหรือยัง แล้วกินข้าวกับทานข้าวมันอันไหนละ นี่พูดถึงทานข้าวหรือยังกินข้าวหรือยัง นี่คำว่ากินข้าวมันก็ภาษาพื้นบ้าน รับประทานอาหารนี้มันก็ชุมชนที่เขามีมารยาทสังคมขึ้นมา อันนี้ความคิดของเขา แล้วใครผิดใครถูก ปัญญา ปัญญาของใคร

ปัจจุบันที่มันมีความเสียหายกันอยู่ เราใช้ปัญญาแต่ปัญญาอย่างนี้ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ... หลวงตาบอกว่า “**ปัญญาอบรมสมาธิ**” ปัญญาของเราทำให้จิตมันสงบ ปัญญาของเราทำให้เราปล่อยวาง ปัญญาให้เราปล่อยวางนะ มันมีสัมพันธ์กับมีมิจฉา มิจฉาคือปล่อยวางแล้วเนี่ย ปล่อยวางแบบเลื่อนลอย ปล่อยวางแบบควบคุมไม่ได้ ว่าวเชือกขาด เล่นว่าวอยู่เนี่ย ว่าวเชือกขาด ว่าวนั้นจะปลิวไปตามอำนาจแรงลมเลย ว่าวที่มันมีเชือกควบคุมอยู่เห็นไหม เรามีเชือกคุมอยู่เราจะควบคุมว่าวนั้นได้ นี่ ปัญญาที่เป็นสัมมาทิฐิ ปัญญาที่มีความเห็นถูกต้อง ปัญญาที่เป็นมิจฉาทิฐิ ปัญญาที่เป็นมิจฉาทิฐิไม่มีสิ่งใดคอยควบคุมมันเห็นใหม่

พุทธศาสนาสอนอย่างไร พุทธเจ้าให้ปล่อยวาง พุทธเจ้าสอนให้นิพพาน ก็เลยไปเที่ยวนิพพาน กันใหญ่เลย ถ้าไปเที่ยวนิพพานนะ เดียวเราจะเอายานอวกาศไปเที่ยวด้วย กุขไปเที่ยวนิพพานด้วย คนนี้ กุจะเข้านาซ่า กุจะเอายานอวกาศไปเลย ไปเที่ยวนิพพานกัน เพราะพระพุทธรเจ้าพูดถึงนิพพาน พูดถึงนิพพานปั๊บ มันก็จินตนาการนิพพาน นิพพานจะเป็นอย่างนั้น นิพพานจะเป็นอย่างนั้น ปล่อยวางแล้วจะเป็นความว่าง อากาศบ้างหรือ ในโองในหมันว่างใหม่ มันว่างมันมีเจ้าของ

ศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาที่จะเกิดขึ้นมามันจะเป็น โลกุตระปัญญา ปัญญาที่ชำระกิเลส ปัญญาใน พุทธศาสนานี้มหัศจรรย์มาก มันไม่มีในโลก ไม่มีในวิทยาศาสตร์ ไม่มี แม้แต่ธรรมะพระพุทธรเจ้า พระไตรปิฎกนะจำได้หมดอยู่แล้ว พระพม่าจำได้หมดคูนะ ท่องได้หมดเลย ถามพระพม่าว่าเข้าใจ มรรค ผล นิพพานใหม่ ตามใจเข้าใจใหม่ ถ้าจำได้หมดคูนี่คอมพิวเตอร์ไง คอมพิวเตอร์มันก็จำได้หมด ฉะนั้น คีย์มันก็ออกมาทั้งนั้นนะ คอมพิวเตอร์มันก็มีหมดในนั้น ศาสนาถ้ามันจำหมดคูนี่ ปัญญามันตั้งอยู่บน อะไร

เพราะพื้นฐานมันตั้งอยู่บนกิเลส ตั้งอยู่บนทิฐิมานะของเรา ตั้งอยู่บนความเห็นของเรา พอมัน ตั้งอยู่บนความเห็นของเราเราจะมองพุทธศาสนาอย่างไร นี่ไง อาจารย์วาทัง เชื่อตามอาจารย์ไง แต่เถรวาทเราให้เชื่อธรรมวินัย เอาธรรมวินัยเป็นตัวตัดสิน พอธรรมวินัยตัดสิน ตัดสินอย่างไร พอตัดสิน อย่างไม่มันมีจิตมีนิสัยมีความชอบของคน มีความชอบมีความถนัดของคน บางคนเขียนมือซ้ายเขียน มือขวานี้ เป็นความถนัดของเขา แต่เขาเขียนแล้วประสบความสำเร็จหรือเปล่า เราเอาที่ตรงนั้น เราไม่ เอาที่เขียนมือซ้ายผิดเขียนมือขวาผิด แต่เขาเขียนแล้วเขาศึกษาเขาเรียนมาแล้วเขาเขียนหนังสือก็ ชำนาญของเขา คนเขียนมือซ้ายเขียนสวกว่าคนมือขวาด้วย มันจะเป็นไรไป แต่ผลที่ออกมาเป็นว่า เขาเขียนหนังสือถูกต้องไหม เอาตรงนั้น

นี่ก็เหมือนกันจิตนิสัยที่ว่าต้องเหมือนกัน เพราะพุทธศาสนานี้ตรวจสอบผล ใจ ผลต้องเป็น อันเดียวกัน เนี่ยหนังสือที่เขียนเสร็จแล้วนั้น เราจะเขียนหนังสืออะไรก็ได้ จะเขียนด้วยมือซ้ายมือขวา แต่ผลที่ออกมาต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น นี่ไงถึงบอก สุดท้ายแล้วมันเป็นความจริงอันเดียว ถ้าปัญญานั้นมันเป็นความจริงมันจะลงสู่ตรงนี้ นี่ถ้าปัญญาของเรา ปัญญาของเราโดยกิเลสตัดหาคความ ทะยานอยากของเรา อย่างเช่นเราถนัดมือซ้าย คนเขียนมือขวาในโลกนี้ผิดหมดเลย ฉันทเขียนมือซ้าย ต้องบังคับให้คนทั้งหมดกลับมาเขียนมือซ้ายเหมือนเราหมดเลย เป็นไปได้ไหม มันเป็นไปได้ เรา ถนัดมือขวาเราบอกคนเขียนมือซ้ายนี้ผิดหมดเลย

ผิดถูกอันนี้เรียลสัมม การเข้าสู่สัมม การเข้าสู่ธรรม วิธีการเข้าสู่ธรรม พุทธเจ้าใน พระไตรปิฎกบอกถึงวิธีการเข้าสู่ธรรมะหมดเลย แต่ตัวธรรมะ ไม่มี ไม่มีหрок โสคาบัน สกิทา อนาคต ไม่มีหрок โสคาบัน สกิทาคา ในพระไตรปิฎกก็คือชื่อ แต่ข้อเท็จจริงมันอยู่ที่ใจของเรา นี่พูด ถึงว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วใช้ปัญญากัน ว่าธรรมะเป็นอย่างนั้น เลยมีปัญหาใ ปัญหาเพราะอะไร เพราะปัญญาดั่งอยู่บนกองกิเลส เนี่ยธรรมของพระพุทธเจ้าเลยไปตั้งอยู่บนกองกิเลส มันอยู่ไม่ได้ มันอยู่ไม่ได้เพราะไร มันอยู่ไม่ได้เพราะมันไม่จริง แต่ถ้าเป็นตามความจริงนะ มันจะล้าง รากฐานเลย รากฐานของอวิชชา รากฐานของความ โง่เง่าแต่คุณของเรา ทุกคนนี้โง่หมดนะ โง่กับตัวเอง

นี่ที่มาจากไหน มาจากพ่อแม่ เวลาบวชก็บวชมาจากอุปัชฌาย์ ที่มานี้ ที่มาจากปฏิสนธิจิต เวลากำหนดพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันจะเข้าไปสู่จุดที่กำเนิดเห็นใหม่ เราพูดไว้ในวันกฐิน เห็นใหม่ บอกว่าพระพุทธเจ้าสอนนะ พระพุทธเจ้าสอนว่าให้.. เวลาสำรวจเห็นใหม่ เวลาออกสำรวจ อวกาศกัน สำรวจทางวิชาการกัน เขาไปดาวเคราะห์กัน เขาไม่เข้าดวงอาทิตย์หрок เพราะทาง วิทยาศาสตร์รู้ว่าถ้าเข้าไปดวงอาทิตย์ไหม้หมดละ

แต่เวลาพุทโธ พุทโธ เนี่ยมันเข้าสู่ดวงอาทิตย์ เข้าสู่จุดกำเนิดของพลังงาน เข้าสู่จุดกำเนิดของจิต จิต พุทโธ พุทโธ พุทโธ มันเลยลำบากใ เนี่ยมียานอวกาศอะไรบ้างที่จะเข้าไปสำรวจดวงอาทิตย์ได้ เข้าไปก็หมด ไม่มีเหลือหрок แล้วพระพุทธเจ้าบอกว่าต้องเข้าไปสู่ตรงนั้น พวกเราก็ไม่กล้าละ ละถ้า ละลังจะไม่เอานะ ไปดวงจันทร์เว้ย ดวงจันทร์นี่มันร้อนลงสบายเลย ดวงจันทร์มีพลังงานใหม่ ไม่มี ดวงอาทิตย์มีพลังงานใหม่ มี ปฏิสนธิจิตมันมีชีวิตใหม่ มี มีพลังงานใหม่ มี

พุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิมันจะเข้าไปสู่ที่นี้ นี่ปัญญาดั่งอยู่บนกองกิเลส ถ้า ปัญญาดั่งอยู่บนกองกิเลส ปัญญาดั่งอยู่บนทิลุฆิมานะเนี่ย มันไม่เป็นความจริง แต่ปัญญาขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย ถ้ามันจะเกิดขึ้นมาโดยข้อเท็จจริงมันต้อง.. ต้องควบคุมดวงอาทิตย์ให้ได้ก่อน ต้องเปลี่ยนแปลงระบบ ระบบพลังงานของดวงอาทิตย์ พลังงานที่มันเผาผลาญทุกอย่างให้มันสงบตัว ลง นี่ใ มันต้องควบคุมจิตของเราให้ได้ก่อนใ ควบคุมจิตถ้าจิตมันสงบขึ้นมาได้ พื้นฐานอันนี้มันเป็น สัมมาสมาธิเห็นใหม่

ว่าเป็นความว่าง ความว่าง เป็นมิจจา เป็นสัมมานะ ความว่างนะ มันมีเจ้าของหมดคนะ ไม่ใช่คำ ว่าว่าง ว่างนั้นอวกาศ เนี่ยปัจจุบันนี้ธรรมะที่เขาคุยกัน ความว่างของเขา ว่างเลื่อนลอย ว่างเหมือนชัก ว่าวเชือกขาด แต่ถ้าบอกความว่างเลื่อนลอยปั๊บ มันก็ผิดใใหม่ ก็บอกว่า ความว่างมันเป็นอย่างนั้น

อธิบายความว่างไป คนไม่รู้อธิบายนะ ผิดหมดนะ คนไม่รู้จักความว่างแล้วอธิบายความว่าง ทั้งๆที่ความว่างเนี่ย วอแหวน สระอาจอง ไม้เอก แล้วมันอธิบายมานี้ ผิดหมดละ

เราฟังเขาอธิบายความว่างนะ ขอโทษนะ ไร้สาระ ไร้สาระมากเลย แต่ถ้าเป็นความว่างในพระพุทธศาสนานะ ความว่างในพระพุทธศาสนา สตินะ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ เข้าไปหรือปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา เรารู้ตลอดนะ เราเป็นคนอาบน้ำ เราก็มีความรุ่มเย็น เราเป็นคนกินอาหาร เราก็จะมีความอิมหน้าสำราญ เราไม่เคยอาบน้ำ เราไม่เคยกินอาหาร แต่เขาบอกว่ากินอาหารแล้วอิม อาบน้ำแล้วรุ่มเย็น แล้วก็บอกว่าว่าง ๆ แล้วเย็น ๆ ว่าง ๆ แล้วมีความสุข สุขอย่างไรละ ถามว่าสุขอย่างไร ไอ้ที่สุขนะสุขอย่างไร สุขเพราะกุโหกเขาใจ สุขเพราะกุหลอกเขา กูว่ากุสุข กุสุข แล้วกูบอกว่ากูมีความสุข กูทำหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสว่าเป็นความสุขนี้ กุหลอกเขา

เพราะถามจริง ๆ ว่าว่างอย่างไร ตอบไม่ถูก ความว่าง ว่างอย่างไร แล้วความว่างเนี่ย มีคุณประโยชน์อะไร ความว่างทำอะไรอะไร ความว่างว่างของขั้นสมาธินะ ว่างของสมาธิ แล้วมันจะไปว่างของการชำระกิเลสอีกขั้นหนึ่งนะ ถ้าสมาธินี้มันยังไม่เป็นสัมมาสมาธิ พื้นฐาน.. ตอนนี้เห็นใหม่ มาบตาพุดที่เขาโรงเรียนกันอยู่ ปิดเนี่ย ยุบหมดเลย นี่ไงเพราะเราหมกหมมข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริง ไม่แสดงตามความเป็นจริง กฎหมายบังคับไว้แล้วนะ ต้องทำประชามอะไรต่าง ๆ กฎหมายบังคับไว้หมดละ แต่สุดท้ายแล้วตัวเองก็ฉ้อฉลใจ ไปถามแต่คนที่เห็นด้วย ถามแต่ลูกน้องว่าถูกไหม ถูกหมดละ แต่ผลออกมาเป็นไง เวลาถ้าเป็นข้อเท็จจริงเป็นไง นี่ไง เพราะความว่างที่ไม่รู้เรื่องไป ความว่างที่อธิบายมานะ ผิดทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ ถ้าเป็นความจริง มันจะเป็นความว่าง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะตั้งอยู่บน ทาน ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เนี่ยมันตั้งอยู่บน

หลวงปู่มั่นบอกเลยนะ อวิชาเกิดบนฐิติจิต เราบอกอวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง นี่เป็นอวิชา เป็นความไม่รู้ แล้วมันตั้งอยู่บนอะไร อวิชาเกิดที่ไหนละ อวิชาเกิดที่บนต้นไม้ไหม อวิชาไปเกิดบนแร่ธาตุต่าง ๆ รีเปลา แร่ธาตุต่าง ๆ นี่มันมีความทุกข์ไหม ดุติ แลกค่าต่าง ๆ โต้ะเตียงต่าง ๆ ทุกสิ่ง วัสดุ เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ มันมีความทุกข์ไหม แต่เจ้าของมันทุกข์นะ เจ้าของมันเลื่อนไปเลื่อนมา จัดบ้านทุกวันเลยนะ จัดแล้วไม่ถูกใจซักที เฟอร์นิเจอร์มันไม่ทุกข์นะมึง แต่ไอ้เจ้าของขึ้นยกลงนี่ทุกข์น่าดูเลย ไม่พอใจซักที สิ่งที่ไม่มีชีวิตไม่มีความรู้สึก มันเกิดที่ไหนละฐิติจิต อวิชาเกิดที่ไหน ความรู้เกิดที่ไหน ทุกอย่างเกิดที่ไหน มันเกิดที่ไหนละ เพราะไม่รู้ที่เกิดที่ดับของมัน

อย่างคนไม่มีสัญชาติ มึงจะไปไหนได้ ไม่มีสัญชาติ เราต้องมีสัญชาตินะ ถิ่นกำเนิดเราอยู่ที่ไหน เราสัญชาติอะไร เราจะเข้าประเทศไหนเราต้องมีพาสปอร์ต มีวีซ่าของเรา เราจะเข้าประเทศไหนก็ได้ มันมีที่ไปที่ไป แล้วมาบอกไม่มีสัญชาติ เกิดมาจากรูกระบอก พ่อแม่ก็ไม่รู้จัก มึงมาจากไหนละ มนุษย์ต่างดาวไง ว่าง ๆ ก็มนุษย์ต่างดาวสิ แต่ถ้าว่าง ๆ มันต้องมีที่ไปที่ไป

ถ้ามีที่ไปที่ไปของเราเห็นไหม ที่ไปที่ไป เราพุทธโฆ ๆ พอมันสงบเข้ามานะ สติมันพร้อม ถ้าสัมมาสมาธิ มีสติ พอมีสติขึ้นมา มันเริ่มสงบขึ้นมา แล้วพอสงบขึ้นมาะ พอจิตมันออกฐึ้นะ ถ้ามันเป็นความว่างจริง จากถิ่นกำเนิด จากฐิติจิต จากที่ว่าธรรมะตั้งอยู่บนกองกิเลส แล้วกิเลสสงบตัวลง กิเลสสงบลง กิเลสมันเกิดจากจิตนะ มันไม่ใช่จิต แต่เพราะกิเลสมันครอบงำอยู่ จิตของเรามันเลยโดนอำนาจของกิเลสครอบงำ แล้วไปตามอำนาจของมันแต่พอกิเลสมันสงบตัวลง มันเหมือนมีพลังงานที่เป็นสากล พลังงานที่เป็นสัมมาสมาธิ แล้วมันออกฐึ้นโดยที่ไม่มีใครครอบงำมัน ไม่มีใครครอบงำมันแล้วมันออกไปฐึ้นะ

ออกฐึ้นเรื่องอะไร ตามธรรมดาปกติเนะกายกับใจมันอยู่ด้วยกัน ร่างกายมีหัวใจเราอยู่ด้วย มันก็อยู่ตามสัญชาตญาณ ในธรรมชาติของมัน พอมันสงบตัวมันเป็นอิสรภาพ มันก็เห็นกายเรานี้แหละ จากที่ว่าสรรพสิ่งเนี่ยก็รู้ ธรรมะก็รู้ มาบวชนี้ก็เพราะว่าศรัทธาไง มาบวชพระก็เพราะว่าศรัทธา พระพุทธศาสนานี้แหละ แล้วคนอื่นมาบวชเอาบุญกุศลกัน แล้วบุญคืออะไรละ หลวงปู่ฝั้นนะและขี้มูกให้คนพายเรือเลยนะ บุญนะ บุญเต็ม ๆ ไม่รู้จักบุญคืออะไรละ มาบวชทำไม บวชเพราะมันมีศรัทธา มีวัฒนธรรม มีประเพณี นี่พอเรามีศีลธรรมประเพณีในหัวใจ ที่มาบวชเพราะเราศรัทธา เรื่องของบวชนี้เนะ ถ้าพูดอธิบายเรื่องบวชนี้ พ่อแม่ได้บุญ ๑๖ กัปนะ

บุญกุศลในวิญญูะมันเป็นอมิส มันมีการกระทำ สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีของฟรี เหตุการณ์ต่าง ๆ การเคลื่อนไหวนี้แปรสภาพของมันไป สสารต่าง ๆ มันต้องมีกระบวนการของมัน ต้องมี แล้วเรามาบวชนี้มันเป็นกระบวนการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บัญญัติไว้ เวลาบวชขึ้นมา ญัตติจตุตถกรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์ สงฆ์ยกเข้าหมู่ เข้ามาเป็นหมู่สงฆ์เห็นไหม ตอนนีเราตายจากคฤหัสถ์มาเป็นพระ พอเป็นพระพ่อแม่ได้อาศัยชายผ้าเหลือง อาศัยชายผ้าเหลืองเพราะอะไร เพราะมาค้ำจุนศาสนา ประเพณีทางภาคเหนือเห็นไหม คำโพธิ์ คำโพธิ์เนี่ย โพธิ์คือพระพุทธเจ้า โพธิ์นะตัวแทน โพธิ์ โพทะ พุทธะ องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรามา คำ เอชีวิต เอวันเวลาที่บวชนี้คำไว้ เพราะพระนี่มันมีการสืบต่อ นี่ก็เป็นบุญ นี่ไง บุญเกิดตรงนี้ พ่อแม่ต้องการได้บุญตรงนี้ ได้อาศัยชายผ้าเหลืองนี้ แล้วพอเราบวชขึ้นมาแล้วเราได้อะไรละ

บัณฑิต บัณฑิตรู้อะไร รัฐธรรมหรือยัง ถ้ารัฐธรรมขึ้นมา เนียบวขมาแล้วก็ศึกษา พอศึกษากับมัน มันก็เริ่มลงนสนเท่หัวใจ เอ๊ะมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนี้ แล้วไปหาพระนะ หาพระองค์นี้พุดอย่างนี้ หาพระองค์นั้นพุดอย่างนั้นแล้วพระองค์ไหนพุดถูกล่ะ งงเลยนะ พระองค์ไหนพุดถูก ถ้าเป็นพระครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าท่านเป็นผู้ที่ประพฤติมีประสภารณข์ของท่าน พระเวลาจะพุดถึงการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่าการเนียบ อนุพุพพิถา พุดถึงทานทานคือให้พวกเราเข้าใจก่อนให้เข้าใจความเป็นไป กลไกของมนุษย์ใจ มนุษย์เกิดมาจากไหน เกิดมาทำไม ต้องการบุญกุศลอย่างไร จนถึงมาเกิดเป็นเราเห็นไหม

เรื่องของท่านคือเรื่องความปกติของมันละ ตามปกตินี้เราไม่ปกติกัน ปกติเราไม่ปกตินะ ความปกติของใจคือธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ แต่เพราะเราเด็กเกินไป ไร้เดียงสา เห็นไหม เขาว่าเด็กไม่มีสังโยชน์ เด็กเกิดมาไร้เดียงสา เป็นปกติของมัน ปกติอยู่บนโลกไม่ได้นะ ต้องมีวิชาการ ต้องมีความรู้มันถึงอยู่รอด เราต้องให้เรียนหนังสือให้ไหม แข่งขัน นั่น นั่นผิดปกติแล้วมีการแข่งขันต่าง ๆ มันก็มีสิ่งต่าง ๆ เข้ามาในหัวใจแล้วคนเรามีแรงขับมีอะไรต่าง ๆ มันก็ผิดปกติไปแล้ว ความคิดของเราเองนี่ละ ข้อมูลในตัวของเราเองนี่ละทำให้จิตเราผิดปกติ พอผิดปกติขึ้นมาสิ่งนี้มันจำเป็นไหม มันจำเป็นกับโลกโลกต้องมีเห็นไหม สื่อสารมวลชน เห็นไหม รูปสกรณข์เสียง เป็นสิ่งที่ประกอบอาชีพของมนุษย์เลย รูปสกรณข์เสียงเป็นสิ่งที่ประกอบอาชีพได้นะ เพราะมันเป็นสื่อสารมวลชน แต่เวลาพระเนียบสื่อสารมวลชนให้ข้อมูลมา โอ้โฮ ฟุ้งซ่านหมดเลย ให้ข้อมูลมานี้ทุกข์หมดเลยนะ มันข้อมูลนี้เป็นประโยชน์กับโลก แต่ไม่เป็นประโยชน์กับผู้ประพฤติปฏิบัติ

หลวงตาบอกว่ามันเป็นเรื่องของชาวบ้านทั้งนั้นเลย เรื่องของเราไม่เห็น เรื่องของเราใจ เวลาเป็นพระนี่ต้องเอา อตุตาหิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องเอาตนให้รอดได้ก่อน เราจะช่วยคนจมน้ำเราต้องว่ายน้ำเป็นก่อน เราบอกว่าอยากช่วยคนจมน้ำมหาศาลเลย ใครจมน้ำกระโดดลงไปนะตายด้วยกัน คนจะช่วยก็ตาย ไอ้คนที่จะให้ช่วยก็ตาย นี่ไงมีแต่เรื่องของคนอื่นเลย เรื่องของเราไม่มีเลยเห็นไหม พุทธศาสนา อตุตาหิ อตุตโน นาโถ ตนต้องเป็นที่พึ่งของตนก่อน ตนต้องช่วยตนเองให้ได้ก่อน ถ้าช่วยตนให้ได้ก่อนนี่เราเริ่มมีศรัทธา มีความเชื่อเนียบวขพระขึ้นมาแล้วปฏิบัติ เวลาพระท่านพุดเห็นไหม พุดถึงทาน พุดถึงพื้นฐาน ท่านจะพุดทั่ว ๆ ไปเห็นไหม

หลวงตาท่านบอกว่าเทศนาว่าการนะ คนกลุ่มใหญ่ต้องแกงหม้อใหญ่ แกงหม้อใหญ่ แกงรสชาติมันจะปานกลางทุกคนกินได้หมด แต่เวลาไปชนกลุ่มน้อย หมายถึงว่าในวงปฏิบัติ ท่านจะพุดเรื่องของพระนี่ ท่านพุดเรื่องอริยสังเลย วิถิจิต เรื่องความคิด ชั้นช้กับจิต เรื่องความรู้สึกในหัวใจทั้งหมดเลย ทีนี้ถ้าพุดอย่างนั้นไปนะ คนนอกบอกพระนี่ ใครถูกใจ พระที่พุด ๆ นะ องค์ไหนพุดผิด

พูดถูกละแต่ถ้าพระที่มีพื้นฐาน พระที่มีความจริงน่ะ เริ่มต้นก็ต้องปูพื้นฐานขึ้นมาทุกคน เว้นไว้แต่ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติแล้วมีขั้นมีตอนของมัน

เวลาหลวงปู่มั่นเทศน์ที่หนองผือนะ หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำว่าพระในวัดป่าบ้านหนองผือมันก็มีเข้ามาใหม่บ้าง วนเวียนกันมา แล้วผู้ปฏิบัติขึ้นมา ผู้บวชใหม่ก็มี เห็นใหม่ พุคก็พูดเรื่องระดับของพื้นฐานขึ้นมา ก่อน ให้เรามีศรัทธามีความเชื่อมีความมั่นคงขึ้นมา ก่อน แล้วเรื่องศีลเรื่องสติเรื่องสมาธิ แล้วเริ่มเข้าขั้นของขั้นปัญญา

ท่านทำอะไร เวลาเทศน์ขึ้นไปมันจะถึงขั้นของขั้นที่สุด เทศน์ของหลวงปู่มั่นนะทุกถ้อยคำถึงที่สุดคือถึงนิพพานหมดเลย แต่มันก็ไปตามสระดับของมันนะ ขึ้นไปเรื่อย ๆ ใครว่าปฏิบัติไม่มีสระดับ มีมันมีสระดับของมัน มันขึ้นไปตามกำลังของจิต ไปตามวุฒิภาวะของจิต สูงต่ำอย่างไร มันต้องมีก้าว่างที่มั่นคงขึ้นไป ไม่ใช่ใครมาก็เสมอกัน ใครมาก็เสมอกัน

โรงพยาบาลเนี่ยนะ เอายาออกหมดเลยนะ เหลือไว้แต่ยาแดง ใครมาก็ทายาแดง ใครมาก็ทายาแดงมันจะหายได้อย่างไร คนเข้าโรงพยาบาลนะโรคภัยไข้เจ็บมันหลากหลายมหาศาลนัก แล้วโรคภัยไข้เจ็บมหาศาล มันอยู่ที่ไข้ อยู่ที่อาการไข้ หมอว่ามันต้องเป็น พอหมอว่ามันเป็นนะ อันนี้โรคที่รักษาก็หาย ไม่รักษาก็หาย ไข้หัวคามาอยู่โรงพยาบาลมานอนดูอาการก็หาย แต่โรคที่มันจำเป็นรักษาก็จำเป็นต้องรักษา ตามความจำเป็นของการรักษานั้นเห็นไหม

ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นเนี่ย ท่านจะต้องปูพื้นฐานขึ้นมา แล้วปฏิบัติขึ้นมา ทุกคนต้องมีการก้าวเดินของใจขึ้นมา นี่ไง ธรรมะมันถึงจะพัฒนาขึ้นมาเห็นใหม่ อวิชชา อวิชชา คืออะไร อวิชชาอยู่ที่จิต จิตอยู่ที่อวิชชา อวิชชามันเกิดดับนะ มันมีหยาบมีละเอียด คำว่าเกิดดับของมัน เห็นใหม่ดูดี โสคาบัน สกิทา อนาคา พระอรหันต์เนี่ย จิตเดิมแท้ปล่อยใส... พวกเราชอบจิตสว่างไสวใสหมด สว่างใสคืออวิชชาเนี่ยอวิชชาคือความไม่รู้ตัวของมันเห็นใหม่ มันสว่างพลังงานมันส่งออกหมดเลยแล้วตัวพลังงานเนี่ยมันจะเข้าไปหาตัวมันเองได้อย่างไร เนี่ยมรรคหยาบ มรรคละเอียด การประพฤติปฏิบัติ

อย่างเราเห็นใหม่ เราไปดูเด็กอนุบาล เรียนอย่างนั้นนะ แต่เราก็เรียนมาแล้วนะ แล้วเราก็โตมาเรื่อย ๆ เนี่ย แล้วพอเราไปเรียนจบคือออกเตอร์ขึ้นมาเนี่ย แล้วการศึกษาเนี่ย ถ้าไม่มีอนุบาลมา ไม่มีประถมมัธยมขึ้นมาเนี่ย จะขึ้นมาระดับนี้ได้ไง จิตของเราไม่พัฒนาเลย ไม่รู้จักสติ ไม่รู้จักสมาธิเลย ไม่มีอะไรเลยเนี่ย มันจะมีปรมาตธรรมขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้ามีธรรมะก็ธรรมะ... ก็เหมือนเรานี้ละเดินผ่านสถาบันไหนก็ว่าถูกมาจากสถาบันนั้น เออ
 ภูเดินผ่านสถาบันก็ภูเพิ่งออกมาเดี๋ยวนี้เอง ก็ภูเดินผ่านมาไง แต่ข้อเท็จจริงความรู้ในวิชาการภูมิใหม่ ใน
 การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันปฏิบัติขึ้นมา มันจะมีข้อเท็จจริง
 ของมัน เห็นใหม่ ธรรมะถึงตั้งอยู่บนตามความเป็นจริงเห็นใหม่ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต

องค์สมเด็จพระพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ตามความเป็นจริงอันนั้น แก้ไขใจของ
 องค์สมเด็จพระพุทธเจ้า ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่าง ๆ ๖ ปี แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทรมานตนขนาด
 ไหน ในความรู้สึกของโลก ในความรู้สึกของเราว่าจะเอาขณะตนเองจะพยายามทำขนาดไหน มันก็ไป
 ไม่ได้ ไปไม่ได้หรอก ไปอยู่ลัทธิไหน เขาฝึกสอนก็ฟังเขาฟังเขา ก็ไปไม่รอดหรอก ไปดูอาหารคาวส
 อาหารคาวสก็ว่ามีความรู้เท่าเรา เป็นอาจารย์เหมือนเรา โอ๊ย เรานี้ถ้ามีอาจารย์องค์ไหนก็รับประกันว่ามี
 ความรู้เราเนียลเลยแล้ว ท่านไม่เอานะ เจ้าชายสิทธัตถะไม่เอา

ถึงได้มาค้นคว้าเอง ค้นคว้าเองก็ตรงนี้ไง เวลาไปเทศน์กับปัญจวัคคีย์เห็นใหม่ เธอเคยได้ยิน
 ใหม่ที่เราเป็นพระอรหันต์ ไม่เป็นก็บอกว่าไม่เป็น ตอนนี้เป็นพระอรหันต์นะจงเงี่ยหูลงฟัง ใน
 ธรรมจักรนะ จงเงี่ยหูลงฟัง ถ้าไม่มีกิจจญาณไม่มีการกระทำนะไม่มีสัจจะความจริง ไม่มีกิจจญาณ ไม่
 มีสัจจญาณ เราจะไม่ปฏิบัติตนที่เราเป็นพระอรหันต์ มันต้องมีการกระทำ วุฒิภาวะของจิต เวลาพระ
 เทศน์นี้ องค์นั้นก็ว่าอย่าง องค์นี้ก็ว่าอย่าง

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นของจริงนะ มันเหมือนกับพ่อค้าผลไม้ คุณขายผลไม้ดองนะ
 มันมีแตงโม มีส้มโอ มีสับปะรดมีทุกอย่างเลยมีทุกอย่างนะ จะเอาอะไร จะกินอะไร นี่ก็เหมือนกันจริต
 นิสัย พันธุกรรมทางจิต เนี่ยเมล็ดพันธุ์เดียวกัน แต่ความชอบต่างกัน คนหนึ่งชอบกินแตงโม อีกคนหนึ่ง
 ชอบกินส้มโอ อีกคนหนึ่งชอบกินน้อยหน้า เห็นใหม่ มันแตกต่างหลากหลาย แล้วถ้าตรงจริตนิสัยมัน
 ปฏิบัติแล้วมันจะไปได้ ถ้ามันสุควิสัยนะ เราไม่ได้ชอบกินอย่างนี้เลยแต่เขาบังคับให้กินก็ต้องกินตาม
 กันไป

มันไม่มี การประพฤติปฏิบัติสูตรสำเร็จไม่มี การประพฤติปฏิบัติต้องตามแต่จริตนิสัย ตรงจริต
 ตรงจิตของเรา บางคนภาวนาเห็นใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา เวลาขึ้นไปสุขทวีปีสสโก
 เทวิโซ มันมีหลากหลายมาก มันมีหลากหลายขึ้นไปนะ พันธุกรรมทางจิตมันสำคัญมาก ถ้าไม่ตรง
 พันธุกรรมทางจิต เวลาภาวนาไปแล้วมันไม่ถึงใจ เวลาแก้กิเลสนะมันต้องเข้าไปสู่ใจแล้วมันทำลาย
 ความลึกลับสงสัยทั้งหมด โอ้ความไม่รู้ โอ้เหลือบมุมในหัวใจของคนเรา มันจะซุกซ่อนอยู่ มันต้องกรอง

กรองแล้ว กรองเล่า กรองแล้วเนี่ยตังคปทาน แยกเยะ ๆ พอมันบ่อยครั้งบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุด ทำลายมันได้

อันนี้พูดถึงการประพฤติกปฏิบัติ ว่ามโนกรรมความคิดกับการกระทำ ความคิดมันก็เป็นกรรม ถ้าความคิดไม่เป็นกรรมนะเวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ ท่านบอกว่าท่านเทศน์ ใครคิดเว้าบอก ท่านจับได้หมดเลย ทีนี้เวลาท่านเทศน์ ท่านทำงานอยู่แล้ว เพราะทำงานอยู่แล้วท่านถึงบอกว่าให้หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ชอบเนี่ย บอกเลยนะเวลาไปด้วยนะ บอกมีพระที่มีวิฤติภาวะและมีกำลังที่จะทำได้ ท่านบอกว่าวันนี้ช่วยจับขโมยให้ผมที เห็นไหม ความคิดเนี่ย เวลาฟังเทศน์ของหลวงปู่มันแล้วมันคิดออกนอกเรื่อง ท่านบอกว่า คอยจับขโมยที เพราะผมเทศน์อยู่ คือท่านเทศน์อยู่ จิตท่านทำงานอยู่แล้ว ท่านจะแบ่งไปจับอีกมันไม่ถนัด ท่านบอกว่าคอยจับขโมยให้ผมที ไอ้ความคิดของเราเห็นไหม เราคิดเอง ทำไมหลวงปู่มันท่านบอกว่าคอยจับขโมย เพราะเราขโมยคิดไป

ในปัจจุบันนี้เวลาเราฟังเทศน์นี้ ต้องตั้งสติไว้ ตั้งความรู้สึกรู้ไว้ เสียงมันจะเข้ามาเห็นไหม พลังงานเราไม่ออกใช้ไหม เสียงนั้นเข้ามา เหมือนเรากำหนดด้วยตัวเอง พุทโธ พุทโธเนี่ย พลังงานตรงนี้เกาะพุทโธไว้ พลังงานเห็นไหม พลังงานนะ คูสิ พลังงานไฟฟ้าเขาต้องมีสื่อ สื่อนำมันมา มันถึงจะมาได้ แต่ธรรมชาติของจิตมันคิดไปได้ร้อยแปดเลยแล้วเราไม่มีอะไรควบคุมมัน พอเรากำหนดคำบริกรรม

เห็นไหม เอาพลังงานเกาะไว้ พุทโธ พุทโธ พุทโธเนี่ย พุทโธเป็นความคิดใหม่ เป็น แต่พุทโธเกาะไว้ ๆ สุดท้ายแล้วนะตัวมันเองจะสงบตัวมันเองได้ ถ้าตัวมันเองสงบตัวมันเองได้นะ อย่างที่ว่าว่า สัมมาสมาธิกับมิจาสมาธิ มิจาสมาธิเนี่ยนึกให้ว่าง ความคิดเราเห็นไหม ความคิดมันเป็นอาการของใจ ตัวใจเป็นตัวผู้รู้ เห็นไหม ตัวพุทโธ แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์นะมันมีความคิด ความคิดนี้เกิดจากพลังงานนะ ถ้าไม่มีพลังงานความคิดไม่มีหรือ

บางทีเราทำตัว เราคิดสบาย ๆ ว่าง ๆ เห็นไหม ความคิดเราไม่มีหรือ แต่เรามีความรู้สึกรู้ อยู่เห็นไหม เนี่ยตัวจิต เพราะตัวจิตนี้ไม่เคยออกจากร่างเราเลย ถ้าตัวจิตออกจากร่างคือคนตาย จิตอยู่กับเรา ตลอดแต่ความคิดอยู่กับเราบางครั้งบางคราว เกิด ๆ ดับ ๆ เกิด ๆ ดับ ๆ ความคิด เนี่ย ถ้าไม่มีจิต ความคิดไม่มี ความคิดของเราคือความคิดของเราละ แล้วเรารู้สึกรู้ต่าง ๆ มันมีความคิดใหม่ มันไม่มีหรือ

ทีนี้เรารู้สึกว่าร่างกายนี้ ถ้าเราตายปั๊บ ซากศพนี้เป็นวัตถุอันหนึ่งไหม มันคิดได้ไหม เห็นไหม ทีนี้เวลาความคิดเกิดจากจิต สัญชาติมนุษย์เกิดจากจิต เพราะเราเกิดในมนุษย์ มนุษย์สมบัติเห็นไหม

เทวดา อินทร์ พรหมต่าง ๆ เขาเกิดจากธาตุของเขา ทีนี้พอเกิดขึ้นมามันมีความคิดมันมีความคิดใช้ใหม่ เป็นศาสนาของพุทธเจ้าใช้ใหม่ แล้วก็คิดให้ว่างไป พุทธเจ้าบอกว่าธรรมะคือความว่าง นิพพานคือความว่าง คิดให้ว่างนะ มันไปว่างที่ความคิด มันไปว่างที่ความคิด แต่ความจริงมันไม่ว่าง เพราะคือตัวจิตมันไม่ว่าง ตัวจิตมันไม่ว่าง เห็นไหม พอไม่ว่างจึงบีบก็เลยไม่รู้ว่างเป็นอย่างไร ว่างเป็นอย่างไร ว่าง ๆ ว่าง เป็นไง ก็ว่าง ๆ ใจ แล้วว่างเป็นอย่างไรล่ะ ก็ว่าง ๆ ใจ ว่างก็อแหวนนะ แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธินะ เราว่างนี่จิตมันว่าง เพราะอะไร

เพราะธรรมชาติของมันนะ ความคิดมันเกิดดับ เราคิดโดยสัญชาตญาณตลอด แต่เพราะเรามีความตั้งใจใช้ใหม่เราก็ตั้งสติใช้ใหม่ ตั้งสติแล้วก็พยายามบังคับ บังคับ บังคับ ต้องบังคับ บังคับให้จิตเป็นพุทโธ ทีนี้ธรรมดานี้จิตมันจะแสดงตัวออกมาต้องมี... น้ำที่มันอยู่ในเต็มแก้ว บางทีเราไม่รู้ว่ามีน้ำนั่นมีน้ำหรือไม่มีน้ำถ้ามีน้ำสะอาด ถ้ามันมีสีมันมีอะไรต่าง ๆ เราจะรู้ว่ามีน้ำนั่นอยู่ในแก้ว

ธรรมชาติของจิต ถ้ามันอยู่เฉย ๆ เราจะจับมันได้อย่างไร เราก็ต้องพุทโธ พุทโธ พุทโธ ให้เป็นภาชนะที่บรรจุมันด้วย พุทโธ พุทโธเนี่ย น้ำหยดลงหินเห็นไหม พอมันเริ่มหยุดได้นะ โอ้โฮ แคสมาธินะ พอจิตมันเริ่มหยุด จิตมันนิ่งของมัน จิตมันหยุดของมันได้เนี่ย ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ เรารู้อะไรหนึ่งรู้อะไรสองมีความสุขมาก สุขเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้วว่า สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แต่ในปัจจุบันนี้ มันไม่เคยสงบ พอไม่รู้สึกรู้ว่า ว่าง ๆ ว่าง ๆ แล้วว่าง ๆ เป็นอย่างไรล่ะว่าง ๆ ก็คือว่าง ๆ ว่าง ๆ ว่าง ๆ แล้วว่าง ๆ เป็นไง ว่าง ๆ ก็ว่าง ๆ ใจ แต่ถ้ามันสงบนะ ว่าง ๆ เป็นอย่างไร โอ้โฮ พุทโธไม่ถูก... ความว่างตามความเป็นจริงคือสิ่งที่ประสบการณ์ของจิต จะพูดออกมาเป็นคำพูด เป็นคำอธิบายให้เขาเข้าใจได้ยากมาก แล้วความว่างนี่มันยังละเอียดลึกซึ้งเข้าไปอีก

ทีนี้ถ้าคนทำสมาธิเป็น ถามนิคเดียวก็ตอบได้ ถ้าทำไม่เป็นหรือเข้าใจผิด บอกสมาธิเป็นไงก็ว่าง ๆ แล้วว่าง ๆ เป็นไง ตอบไม่ได้แล้ว ถ้าเขามีหลักของเขา เหมือนเรามาเห็นศาลาหลังนี้ แล้วกลับไปวัด มีพระถามว่า ศาลาหลังนี้เป็นอย่างไรเราไม่ใช่วิเศษ แต่เราก็พยายามที่จะพูดถึงภาพนี้ให้เขาเห็นได้ พยายามพูดถึงศาลาหลังนี้ว่ามันเป็นอย่างไร เพราะเราไปเห็นมา แต่ถ้าเป็นวิเศษด้วยนะ ไม่อยากจะบอกเลยนะ ขนาดเลย ความสูงความต่ำ ขนาดเล็กใหญ่ พูดได้ชัดเลย ชัดเจน

จิตเข้าไปสัมผัสสมาธิ เหมือนเราเห็นศาลานี้ เราจะพูดถึงศาลานี้ได้ไหม คนเข้าไปสัมผัสสมาธิ พูดถึงสมาธิไม่ได้ มันเป็นไปได้อย่างไร มันพูดถึงสมาธิได้ เพียงแต่ถ้าเป็นวิเศษหรือว่าผู้ที่มีความ

ชำนาญจะพูดได้ละเอียดลึกซึ้ง ผู้ที่ไม่ได้เป็นวิศวกร ไม่มีความรู้ทางโครงสร้าง เขาก็พูดของเขาได้ที่ตา เขาเห็น คนเข้าไปเห็นเขาต้องพูดได้ เขาต้องพูดถูก ถูกมาก ถูกน้อย นั่นอีกเรื่องหนึ่ง

ถูกก็หมายถึงว่าปัญญาเขามีมาก เขารู้มาก เขาก็พูดได้กว้างขวางมาก แต่เราเป็นชาวไร่ชาวนา แต่เราเข้าไปสัมผัสสมาธิ เราเป็นชาวไร่ชาวนาใช่ไหม ให้พูดเรื่องทำนาสิ จะบอกเลยว่าทำนาทำอย่างไร แต่ไม่ได้พูดถึงทำนาคือ พูดถึงศาลากี่ศาลานี้เราไม่ใช่ช่างนี้แต่เราก็ดูได้เพราะดูไปเห็นมากับตา นี่จิตเป็นสมาธิมันจะเป็นอย่างนี้มีหลักมีเกณฑ์ มันจะพูดเรื่องสมาธิถูกต้อง แล้วถ้าออกเดินปัญญานะ โอ้อโฮ ศาลาหลังนี้สร้างอย่างไร ศาลาหลังนี้ใครเป็นคนสร้าง ศาลาหลังนี้ประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพูดถึงสมาธิเห็นไหม สมาธิเกิดอย่างไร สมาธิเกิดสติอย่างไร สติกำหนดอย่างไร แล้วมันจะเป็นสมาธิอย่างไร เราจะสร้างศาลาขึ้นได้ทั้งหลังเลย เราทำสมาธิขึ้นมาแล้วปัญญา มันใคร่ครวญออกไป มันรื้อศาลา สร้างศาลา รื้อศาลา สร้างศาลา เวลา รื้อศาลานี้เป็นเรื่องหนักนะ แต่เวลาเป็นปัญญามันไวมาก ปีบ ปีบ ปีบ ปีบ วัน ๆ หนึ่งจะรื้อศาลาสร้างศาลาเป็นร้อยครั้งได้เลย มันจะเจริญสติ ใช่ไหม เป็นสมาธิ พอมันจะเจริญเดี๋ยวก็เสื่อมไป เดี๋ยวก็เจริญขึ้นมาใหม่ เนี่ยมันสร้างแล้วรื้อ รื้อแล้วสร้างเนี่ยเพราะอะไร

เพราะสมาธิเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ความรับรู้ของเราก็เป็นอนิจจัง แต่สิ่งที่ เป็นอนิจจังเนี่ย เราสร้างบ่อยครั้งเข้า เราทำบ่อยครั้งเข้า จนมีความชำนาญมากเข้า เห็นไหม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเราสามารถควบคุมกระบวนการของเหตุได้หมด สิ่งที่มีมันจะเกิดขึ้นมาจากเหตุ นั้นสบายมาก สมาธิไม่มีวันเสื่อมเลย ถ้าเราตั้งสติของเราแล้วเราควบคุมของเรา สมาธิจะไปไหน ถีบมันไป ยังไม่ไปเลย เพราะไร เพราะภูมิเหตุมหาศาล เหตุก่อสร้างไว้ตลอดเลย สติถูกร้อมเสมอ ควบคุมใจได้ตลอดเลย สมาธิจะไปไหน ไปสิ ไปเลย ไปเลยไม่ต้องมา มันมาเอง แต่พอเราอยากได้ไม่ได้เลย

นี่คือข้อเท็จจริงของสมาธิ แล้วถ้ามีสมาธิอย่างนี้จิตมันไม่มี สมาธิคือตัวตนเราอ่อนลง เห็นไหม ตัวตนเราอ่อนลง เพราะมีตัวตน อีโก้เนี่ย ทำให้ลงไม่ได้ จะเกิดไรขึ้นสัมผัสก็สงสัย จิตมันจะเป็นอย่างไรก็กลัวมันผิด กลัวไปทุกอย่างเลย มันจะผิดมันจะถูกสัมผัสมันไป สันติภูมิจิโกระพุทธเจ้าสอนไว้ในกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น แต่เริ่มใหม่ๆต้องเชื่อก่อน ถ้าไม่เชื่อนะ เราไม่เชื่อพุทธศาสนา ไม่มีวัฒนธรรมเลย เราจะเป็นคนที่มีวัฒนธรรมใหม่

เวลาเราพูดเห็นไหม พวกคนเถื่อน ไม่มีวัฒนธรรม เราเป็นคน เป็นพวกที่มีวัฒนธรรม เราเชื่อสิ่งนี้ไปก่อน ความเชื่ออันนี้เชื่อให้เราเข้ามาศึกษา แต่เวลาประพฤติปฏิบัติเนี่ย วัฒนธรรมแก่เราไม่ได้เนี่ย วัฒนธรรมประเพณีไม่ใช่ธรรม ตัวธรรมคือสังขาร ตัวสังขารก็คือตัวจิตที่มันเป็น เพราะตัวจิตที่มัน

เป็นนี่ยพอรากำหนดลงไปเห็นใหม่ ตรงนี้เห็นใหม่ กาลามสูตรตรงนี้ ตรงที่จิตสัมผัส จิตสัมผัสจิต รับรู้ จิตเป็น แล้วพอจิตสัมผัส จิตรับรู้ จิตออกใช้ปัญญา พอจิตออกใช้ปัญญามันใคร่ครวญของมันไป เห็นใหม่

ใช้ปัญญาในอะไร ใช้ปัญญาในสิ่งที่จิตมันติดข้อง จิตมันติดข้องนะจิตของเราเนีย ธรรมชาติเขาบอก นิพพานมีอยู่แล้ว นิพพานมีอยู่แล้ว ไม่มี เรายืนยันว่านิพพานไม่มี นิพพานนะมันเป็นนิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้นั้นเป็นชื่อนิพพาน นิพพานมันมีอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นพระอรหันต์ ให้อั้วพวกเราปุถุชนไม่มีหรอก

ไม่มีนิพพานแต่มีจิต มีจิตปฏิสนธิจิต ตัวจิตไม่เคยตาย ตัวจิตนี้ถ้ามันทำความจงใจขึ้นมา แล้วออกไปปฏิบัติขึ้นมา นิพพานเกิดจากจิตวิปัสสนาญาณ มรรคญาณ มันจะเข้ามาทำลายตัวมันจนมันเป็นนิพพานขึ้นมาได้ แต่นิพพานไม่มีอยู่หรอก แต่นิพพานจิตสามารถสร้างกระทำมันขึ้นมาได้ แต่มันไม่มีนิพพาน ถ้ามีนิพพานเราก็นั่งกระดิกเท้าเนี่ยเดี๋ยวนิพพานจะวิ่งมาชนกู่ละ เพราะมันอยู่ข้างในตัวกู มันอยู่ในจิตได้สำนึก เดี่ยวมันจะโผล่ออกมา เหมือนดอกบัวมันบานเลย ไม่มี แต่ตัวจิตเนี่ย ถ้าตัวจิตมันเป็นนิพพาน ตัวจิตเป็นนิพพานโดยธรรมชาติแล้วนะ

พวกเรามาเนี่ยมันจะต้องไปถึงที่สุดแห่งทุกซ์ได้ แต่นี้เพราะมันไม่มี แต่เรามีใจอยู่ เราถึงมาทุกซ์ ๆ ยาก ๆ ก้นอยู่นี้ไง คนที่เชื่อมั่นศรัทธาก็เข้ามาศึกษาเข้ามาประพฤติปฏิบัติ คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วไม่เชื่อมั่นศรัทธาเห็นใหม่ ก็เป็นชาวพุทธตามประเพณีคนที่เขาเกิดมาในลัทธิต่าง ๆ เขาไม่เชื่อพุทธศาสนาเลย เขาบอกศาสนาคือการอ่อนวอน การขอเอา การอ่อนวอน การทำบูชาเพื่อให้ถึงพระเจ้า ให้พระเจ้ามีความเมตตากับเขา เขายังเอาชีวิตของเขาไปฝากไว้กับคนอื่นเลย

แต่ของเรา เราเชื่อของเรา เราพยายามปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นจริงของเราขึ้นมา เราต้องให้เป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา ไม่ใช่ว่ามันมีอยู่แล้ว แล้วว่าง ๆ ว่างๆทำกันไป นี่เราบอกพุทธศาสนาที่มันเลื่อนลอย พุทธศาสนาที่มันเลื่อนลอยนะแต่ถ้าเป็นพุทธศาสนาที่เป็นความจริง แล้วเรามีความเชื่อความศรัทธา ความเชื่อความศรัทธานี้คืออำนาจวาสนา เราเห็นใหม่ มีสมบัติ มีทฤษฎีอะไรที่เลิศอยู่นั้นหนึ่ง แล้วเราต้องการให้ประชาชนหรือต้องการให้คนที่เขาเข้าใจทฤษฎีหรือความเป็นจริงอันนี้ แล้วเขาไม่เชื่อ เขาไม่สนใจเลย เห็นใหม่ มันเป็นโทษของใคร เป็นโทษของความไม่เชื่อของเขาใช่ใหม่ แต่เพราะถ้ามีใครซักคนเชื่อแล้วทฤษฎีนั้นเป็นความจริง

สังขรณ์ของพระพุทธเจ้าเป็นความจริง แล้วข้อเท็จจริงที่ปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีความเชื่อมีศรัทธาแล้วเราไปพยายามค้นคว้า พยายามกระทำสิ่งนี้ให้เกิดขึ้นมากับเรา เห็นไหม อำนาจ วาสนา เพราะคนเชื่อกับคนไม่เชื่อมันต่างกัน คนเชื่อคือมีโอกาสแล้วประพฤติปฏิบัติทำได้ ไม่ได้มันมันเป็นความสุขวิสัย มันเป็นอำนาจวาสนาของเราอันหนึ่ง แต่ถ้าคนเขาไม่เชื่อเลย เขาจะอยู่ห่าง ๆ เขาไม่เข้ามาสนใจเลยเนี่ย

นี่ไปถึงว่าเป็นอำนาจวาสนาแล้วอันนี้สำคัญมากนะ อันนี้สำคัญมากเพราะว่าแก้ไขใจใจ ความเชื่อมั่นในหัวใจนี้มันจะมีไม่มีนี่ มันเป็นเรื่องที่เราพูดกับเขายาก เพราะพูดทุกคนก็บอกว่า เอ้า ก็พระพุทธนะ ตอนบวชใหม่ ๆ นี่เราฟังไม่ได้เลยละ เขาบอกว่า พระก็บอกว่าทำบุญกับพระทั้งนั้นนะ คือพระเป็นผู้รับใจ แต่เราบอกเราพูด เราบอกไม่ใช่ ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้น ข้อเท็จจริงของบุญกุศลคือการเสียสละ การเสียสละคือการให้ใจ มันได้เปิดกว้าง เห็นไหม การเสียสละไป เราไปวัดค่ากันด้วยวัตถุแต่เราไม่ได้วัดค่าของความรู้สึกละ

บุญกุศลคือความเข้าใจกันในครอบครัว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดบ่อยนะ บุญกุศลคือความยิ้มแย้มแจ่มใสในครอบครัวของเรา ในครอบครัวเนี่ย บุญคือความเข้าใจที่ถูกต้องดีงาม อันนั้นคือบุญ บุญคือความสุขของใจ บุญไม่ใช่เกิดจากสมบัติเงินแล้วสมบัติบางครอบครัวมีสมบัติเยอะมาก แต่ในครอบครัวของเขามีแต่ข้อขัดแย้ง สมบัตินั้นมาเผาผลาญในหัวใจครอบครัวนั้นตลอดเลย แต่ถ้าบุญกุศลในครอบครัวนั้นมีความเข้าใจกัน สมบัติเขามากมายมหาศาลเลยนะ ครอบครัวเขาจะร่มเย็นเป็นสุขนะ แล้วสมบัตินั้นจะกลับมาเป็นประโยชน์กับครอบครัวนั้นอีกมหาศาลเลย

เห็นไหม บุญกุศลมันอยู่ที่นี้ มันอยู่ที่หัวใจ อยู่ที่ความเข้าใจถูกต้องไง ถ้าเข้าใจถูกต้องเห็นไหม จิตใจเป็นสาธารณะ เห็นไหม บางครอบครัวมีนะ มีสมบัติเกิดขึ้นมา ต่างคนต่างยกให้คนอื่นปฏิบัติ ปฏิเสธมันก็กองอยู่ตรงกลางนั้นแหละ ปฏิเสธ ๆ มันก็อยู่ตรงกลางนั้นแหละ มันเป็นงสิ อยู่ตรงกลางนั้นแหละ แล้วไปเห็นมาหลายครอบครัว ไม่เอา มีสมบัติขึ้นมาแล้วมันทุกข์กันมาก ทุกข์กันมากกว่า สมบัตินี้ใครจะดูแล ต่างคนต่างจะออกประพฤติปฏิบัติกัน ผลักกันไป ก็ผลักกันมา ผลักกันมาก็ผลักกันไป พี่น้องต่าง ๆ พี่ก็อยากให้น้อง น้องก็อยากให้พี่ เห็นมาเยอะพอสมควร ถ้าอย่างนี้ในครอบครัวนั้นมีความสุขมากเลย เพราะว่าเขารักกัน รักกัน ซึ่ง รักที่รักน้อง แล้วสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่บางครอบครัวก็มีปัญหามาก เพราะอะไร เพราะการเสียสละการฝึกขึ้นมาแล้วมันจะทำให้เข้าใจตรงนี้ ถ้าไม่เสียสละใช้ไหม ทุกอย่างก็เป็นของเรา แล้วของเราอ้างสิทธิ์กันนะ ฟ้องร้องกันนะ เราเห็นเขาฟ้องร้องกันนะ เราคิดในใจนะ ไม่ใช่จะอวด กูมีมืออะ กูหาของกูเองได้ พี่น้องให้แบ่งไปเลย ใครอยากได้กูให้เลย เพื่อรักษาชื่อเสียงในตระกูลของเรา

เราจะยากดีมีจน เราก็เกิดมาเป็นมนุษย์คนหนึ่งนะ เราว่าเราทำได้ เราไปหาเอาข้างหน้า ไอ้นี้ก็ให้เขาไป แต่เราเห็นเขาฟ้องร้องกันอะไรกัน มันก็คิดแปลก ๆ นะ เห็นของนั้นเป็นใหญ่ นี่พูดถึงถ้าหัวใจมันมีการเสียดสละมันจะเข้ามาตรงนี้ เนี่ยบุญกุศลนะ ไอ้ที่การขัดแย้งกันมันมีจากเวรกรรมด้วย กรรมเก่ากรรมใหม่ไง คุณสิ คุณจากเทวทัตกับพระพุทธเจ้าสิ เริ่มต้นจากถาดทองคำเห็นไหม เนี่ยเทวทัตคำทรายเลย อาฆาตมาดร้าย จะตามจ้องล้างจ้องผลาญไปทุกชาติทุกชาติ

แล้วก็ตามกันมาเป็นชุกเป็นพระเวสสันดร เลยคู่กันมาตลอดเลย นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเกิดขึ้นมา มีบ้าง มันมีการขัดแย้งกันบ้างแต่ แต่อย่าไปถือสาอะไร เขาเรียกว่า กรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมเก่า ในประวัติศาสตร์เราไปแก้ไขมันไม่ได้ กรรมใหม่คือเราเกิดมาพบกัน แล้วเราพยายามทำใจของเรา ถึงอย่างไรก็แล้วแต่เกิดมาเป็นพี่น้องกันแล้ว เขาจะคิดได้ คิดไม่ได้ เราอภัยให้เขา และพยายามทำดีกับเขา ถ้าเขาคิดได้ก็เป็นบุญของเรา ถ้าเขาคิดไม่ได้ เราก็พยายามทำใจเรา แต่ถ้าเราไปโต้แย้ง เราบอกว่ากรรมเก่ากรรมใหม่

ถ้าพูดอย่างนี้ไปวิทยาศาสตร์จะบอกว่า ลัทธิขอมจันน อะไรเข้ามาก็... เขาตบแก้มซ้ายแล้วก็ยื่นแก้มซ้ายให้ตบ ทนไม่ไหวหรือก แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร แพ้เป็นพระคือเราควบคุมความรู้สึกเราได้ด้วย แล้วเราศึกษาธรรมะด้วยเห็นไหม ศึกษาธรรมะ ธรรมของพระพุทธเจ้าเห็นไหม กรรมเก่า กรรมใหม่ เวรกรรมมันมีมานี่เราต้องศึกษาตรงนี้ด้วย แต่ในปัจจุบันเราแก้ไขแล้วยื่นให้มัน ๆ กรรมมันมีแล้วค่อยขยับสิ่งนี้เข้าไป ให้มันเป็นขั้นเป็นตอน

ไม่ใช่พอเกิดสิ่งนี้แล้วเราจะยอมจันนนะ มีลูกศิษย์มาหาเยอะมาก มีปัญหาขึ้นมาแล้วแล้วจะต้องตามทวงหนี้ใหม่ เราบอกต้องตามสิทธิของเรา แต่ถ้ามันได้ก็ได้ ไม่ได้เราก็ต้องทำใจ คำว่าทำใจคือว่าเราเคยเป็นหนี้เป็นสินกันมาหรือเปล่า ทำไมมันเป็นอย่างนี้ แต่ในปัจจุบันนะ ต้องตาม ไม่ใช่ว่าถึงเวลายกให้เลย ยกให้เลย มันก็ไม่ใช่ กรรมมันหลากหลายมาก มันเป็นอจินไตย อจินไตย ๔ พุทธวิสัย โลก กรรม ฌาน อ้าว..ถาม

ถาม: (เสียงผู้ถามเบามาก)

หลวงพ่: เป็นทางไหนล่ะ เป็นชั่วเป็นดีเนี่ย มันเปลี่ยนได้ คำว่าเปลี่ยนได้มันมีนะบางที่ก็เปลี่ยนได้ บางที่ก็เปลี่ยนไม่ได้ถ้ากรรมมันหนักนะ คำว่ากรรมหนัก อาฆาตมาดร้าย มันมีอยู่ อาจารย์ไทย ท่านเสียไปแล้ว มันมีคนมีเวรมีกรรมไปหาท่านนะ บางที่ก็แก้กรรมได้ บางที่ก็แก้ไม่ได้ บางที่แก้ได้นะ ท่านแบบว่าพยายามสื่อสื่อบอกว่ามีกรรมก็พยายามจะแก้ไข คือว่าพยายามจะทดแทนนะ เขาไม่ยอม บางทีเขามาเราพยายามอ่อนน้อมเขา เขาก็รับแต่เล็กแต่น้อย แต่บางที่ถ้ารับมันก็จบ

เรื่องนี้เรื่องจริงนะ มันมีอยู่ครอบครัวหนึ่ง เป็นสามีภรรยา นะ ภรรยาป่วยบ่อยเลย ทีนี้สามีก็พยายามจะไปรักษา รักษาไปแล้วหมอก็ไหนก็รักษาไม่หาย ไม่หายแล้ว เชื่อโรคหาไม่ได้ไง ไม่รู้ว่าเจ็บป่วยอย่างไร แต่เจ็บป่วย เข้าศิริราชเข้าไปแล้ว พยายามเข้าศิริราช คอมพิวเตอร์เนี่ย เข้าไปในอุโมงค์อะไรก็ไม่เจอ สุดท้ายเพื่อนเขาส่งสารก็เลยบอกให้ไปหาอาจารย์ไทย อาจารย์ท่านแก่กรรม

นี่เขามาเล่าให้เราฟังเองนะ พอแก่กรรมเสร็จปั๊บ สามีก็เอาภรรยาเข้าไปตรวจอีก พอเข้าไปตรวจในคอมพิวเตอร์เครื่องเก่านะ เม็ดเลือด เห็นไง จับได้ พอจับได้ขึ้นมา คำว่าจับได้คือ มันต้องรู้ที่มาของโรคใช่ไหม มันก็ทำให้ครอบครัวนี้ไม่แตกแยกไง สามีก็บอกว่าภรรยาป่วยจริงไง พอสามีก็บอกว่าภรรยาป่วยจริง ก็เข้าใจว่าป่วยจริง ๆ แต่ก่อนหน้านั้น เข้าใจว่าภรรยาไม่ยอมทำงาน อ่างเจ็บไข้ได้ป่วยแหม สามีก็พยายามจะแก้ไข นี่เห็นไหม พอแก่กรรมปั๊บ อีกอย่างหนึ่งปั๊บ มันก็มาเจอเชื้อโรคก็แก้ไขกันไป อันนี้มันเป็นทางเรื่องของกรรม

ทีนี้ไอ้เรื่องของกรรมนะมันเป็นเรื่องของกรรม แต่เรื่องความคิดคนเห็นใหม่ แก้ไขได้ แต่แก้ไขได้นะเพราะอะไรนะ มันมีนะมีลูกศิษย์เรา แม่กับลูกมาด้วยกัน ลูกสาวเป็นลูกศิษย์ก็พาแม่มาด้วยก็บอกว่ารักแม่มากเลย รักแม่มากเลย แต่ที่มาพูดให้เราฟังไว้ก่อนนะแต่เขาก็เบื่อแม่มากเลยเพราะแม่เรียกร้องมาก ฟังนะ เรียกร้องมากหมายถึงว่า อยากให้ลูกดูแล อุปัฏฐากก็เอาข้าวปลาอาหารอย่างดี ลูกนั้นก็รักแม่มากมาให้กินทุกวัน ทีนี้แม่ก็กินเล็กๆน้อย ๆ มันเหลือ พอมันเหลือ บางอย่างมันเก็บเป็นประโยชน์ได้ไง เขาจะเอามาให้แม่กินอีก ก็พยายามเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์นะ แม่ก็หาว่าลูกไม่รักนะ มันก็มีการต่อรองกันในเชิงมาตลอด

แล้วเขาก็พามาหาเราแล้วก็พูดทำนองเนี่ย บอกว่าแม่รักลูกมากเลย ลูกก็รักแม่มากเลยแต่ลูกก็เบื่อแม่มากเลย แม่จี้บ่นอย่างนี้ พอเราพูดอธิบายให้เขาฟัง พอเราอธิบายให้เขาฟังต่อหน้าเราก็คุยกันแบบนี้ พอกลับไปไง พอกลับไปบ้านแล้วลูกสาวก็มาพูดให้ฟังใหม่บอก หลวงพ่อ แม่เปลี่ยนเป็นคนละคนเลย

เราบอกเออ ลูกเปลี่ยนโปรแกรมเขาได้ ไม่ใช่เราจะทำได้หมด ไม่มีใครทำได้หมดนะ เราเปลี่ยนโปรแกรมเขาได้หมายถึงว่า ให้เขาเข้าใจว่าลูกก็รักเราแต่สิทธิของแม่จะคิดว่าลูกเนี่ยจะทำอะไรก็ได้ แล้วแม่จะเรียกร้องความสนใจให้ลูกรักมาก ๆ ก็แม่ก็รักลูกนี้แหละแต่ก็ต้องการให้ลูกเชื่อความคิดของตัวเอง แต่ลูกก็มองในแง่เศรษฐกิจ ว่าของที่ใช่แล้วมันยังใช้ได้อีกมันควรเป็นประโยชน์อีก แต่แม่ก็บอกว่า ถ้าลูกรักเราจริงก็ต้องทำให้เราได้ตั้งใจ มันก็ขัดแย้งกันในที่ ก็มีปัญหากันแต่สุดท้าย

แล้วพอมานะ กลับไปบอกว่าแม่เปลี่ยนเป็นคนละคนเลย หมายถึงว่าเวลาต่อไปนะของที่ใช้แล้วของที่เหลือพอเป็นประโยชน์เนียเก็บไว้เอามาให้ใช้อีก ยอม แต่เดิมไม่ยอม แต่เป็นบางคู่ นะ

เรื่องอย่างนี้คือเรื่องทิลุ ทิลุของใจ ทิลุของพ่อแม่เนียไปพูดกับแม่สิ อาน้ำมาก่อนมึง ห้ามพูดเด็ดขาดแต่เราจะแก้ไขได้ด้วยเราทำให้เขาเห็น เราพยายามทำให้เขาเห็น ทำให้เขาเห็น นี่การแก้ไข ลูกแก้ไขพ่อแม่ยากพอสมควรแต่พ่อแม่จะใช้อำนาจกับลูกว่าเป็นเจ้าของลูก 'โอ้อย่างนี้มัน.. ในศาสนาพุทธสอนไว้แบบนี้สอนว่าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ถ้าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราคิดโดยวิทยาศาสตร์นะ พ่อแม่ตลอดเรามา ดีเอ็นเอของพ่อแม่หมดเลย เลือดเนื้อเชื้อไขของพ่อแม่หมดเลย เพราะเรากินเลือดกินเนื้อมา ถ้าพูดถึงวัตถุ พ่อแม่เป็นเจ้าของเราเพราะเราเกิดมาจากท้องแม่เนียคิดแบบวิทยาศาสตร์นะ คิดแบบวัตถุนี๋ย เขาเป็นเจ้าของเราได้ไหม ได้ แต่โดยชีวิตจริงเรายอมรับอย่างนี้ไหม เราก็รักของเรานั้นแหละ แต่ในใจของเรามันคิดแตกแขนงออกไป

อันนี้อันหนึ่งนะ สองต่อไปอนาคตเราจะเป็นพ่อคนแม่คน ถ้าเป็นพ่อคนแม่คนความรู้สึกอันนี้จะเกิดกับเรา แต่ตอนนี้เราไม่เข้าใจความรู้สึกของพ่อแม่เพราะ เพราะมันต่างกันโดยวัย อชาติศัตรูเนีย เทวทัตยูให้ฆ่าพ่อแต่ด้วยคุณสมบัติของคนที่รักพ่อพอสมควร ปฏิบัติเอาอำนาจมาแต่ฆ่าพ่อไม่ลง พ่อฆ่าไม่ลงก็เอาไปขังไว้ เพราะว่าขังไว้เพราะอยากได้อำนาจเป็นกษัตริย์ไง ที่นี้ตัวเองก็มีมเหสีใหม่ ที่นี้มเหสีจะคลอด กับพ่อที่ว่าไปขังไว้แล้วพยายามทำให้พ่อตาย เขาจะมาส่งข่าว เขามาส่งข่าวมาเจอกัน เขาบอกให้ส่งข่าวใครก่อน เขาบอกว่าให้ส่งข่าวลูกชายเกิดก่อน

พอบอกว่า บัดนี้อชาติศัตรูได้ลูกชายแล้ว โอ้โฮนะ เอาพ่อไปขังไว้จะฆ่าพ่อนะ ความรู้สึกมันเปลี่ยนทันทีเลย พ่อเปลี่ยนทันทีบอกให้ปล่อยพ่อ ปล่อย ปล่อย เพราะโอ้โฮมันรักมากนะ มันมีความรู้สึกเห็นสังเกตได้ไหมคนมีลูกคนแรกนะเพื่อนำดูเลย มันมีความรู้สึกขึ้นมาสั่งให้ปล่อยเลยนะ ก็เป็นกษัตริย์สั่งได้ สั่งให้ปล่อยพ่อ แล้วอำมาตย์อีกคนเข้ามารายงานเลยว่า พ่อตายแล้ว นี่ไง อชาติศัตรูไม่ได้ฆ่าพ่อนะ ไม่คบเพื่อนผิดนะ อย่างน้อยยังเป็น โสดาบันถึงอนาคาเลย เพราะรักพระพุทธเจ้ามาก

มันเป็นไปโดยวัย นี่เป็นไปโดยวัย พวกเราเกิดมามีกรรมไง มันเป็นวัย วัยมันจะกันมันจะบังไว้ตอนนี้เป็นวัยรุ่นคิดอย่างหนึ่ง เป็นผู้ใหญ่คิดอย่างหนึ่ง ตอนเป็นวัยรุ่นทำไรก็ว่าถูกไปหมดละ เป็นพ่อคนแม่คนจะบอกว่าทำไมเด็ก ๆ นี้มันคือน่าดู ทำไมเด็ก ๆ นี้มันคือน่าดู เดียวจะรู้จัก วัยมันเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงได้ไหม คำว่าเปลี่ยนแปลงนะเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเปลี่ยนแปลงแบบวิทยาศาสตร์ ที่เราคิดว่าแบบว่าคอมพิวเตอร์เป็นโปรแกรมเลยเนีย คำว่าเปลี่ยนโปรแกรมของเรา เราคิดว่าเราอธิบายของ

เขาก็เปลี่ยนโปรแกรมของเขาเราถึงเปลี่ยนโปรแกรมเขาได้ แต่ถ้าเราคิดว่าสมองของคน เราคิดว่าโปรแกรมเราจะเปลี่ยนเองนะ ไม่มีทาง เพราะมันมีทิวี่มานะ ยิ่งบอกว่าจะแก้ไขจะเปลี่ยนแปลงเขาจะยิ่งแก้ไขยาก ถ้าจะแก้ไขต้องไม่ให้เขารู้เลย ต้องมีเทคนิค โห่ หลวงปู่มันนะท่านบอกเลยการแก้จิตนี้แสนยาก ไอ้คือการแก้กันผิว ๆ นะ แต่ถ้าเวลาเราภาวนาไปจิตเขาสงบเขาไปเห็นอะไรต่างๆขึ้นมาแล้วก็มารายงานอาจารย์ มันเห็นผิใดง นิमित อุคคหนิมิต วิกาคะ นิमितมันจะแตกต่างกันออกไปอีก

พอเห็นต่าง ๆ ขึ้นมา เราบอกว่าเห็นนิมิตอย่างนี้ อาจารย์บอกผิใด ผิใดได้อย่างไร เห็นมากับตา จับมากับมือ จะผิใดได้อย่างไร ผิใด อย่างไรก็ผิใด แต่คนใหม่ ๆ ไม่ยอมรับหรือ แล้วอย่างไรก็ผิใดแล้วเราจะแก้ไขอย่างไร หลวงตาครูบาอาจารย์ท่านผ่านอย่างนี้มาเยอะ เวลาแก้พระเนี่ย แก้ยากมาก แก้เรื่องใจเนี่ย เพราะเราเข้าไปสัมผัสเห็นไหมสติปัญญา ๔ เราพูดแล้วมันนะ ใครภาวนามา ผิใดหมดละ ผิใดทั้งนั้นละ ถ้าจิตมันผิใด เริ่มต้นของคนนะจะผิใดมาก่อน ไม่มีใครเข้ามาแล้วถูกหรือ เริ่มต้นของเราเราจับต้นชนปลายอะไรไม่ได้เลย แล้วมาบอกเราทำแล้วประสบความสำเร็จหมด เป็นไม่ได้เลย สร้างบ้านสร้างเรือน ช่างเนี่ยเห็นไหม คุณติ เข้าไม้เนี่ยถ้าไม่มีความชำนาญเข้าไม้สนิทหรือ ช่างจะเข้าไม้สนิทได้เขาต้องมีความชำนาญของเขามาก

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน เรื่องนามธรรมเรื่องความรู้สึก สติปัญญาเนี่ย จะให้มันแนบกัน จะให้มันเป็นไปมรรค ๘ ไอ้ไอ้อีกหลายระดับเลยละ แต่พอเราเข้าไปนะมันเป็นวิปัสสนิกัง โห นั่นก็ใช่ นี่ก็ใช่ วิมานนะ ไอ้ไอ้ มรรคญาณนะ ไอ้ยว่าง นิพพานนะ นอนตายอยู่นั่นนะ ไอ้ตัวนอนนั่นนะ มันก็นิพพานอยู่ในส้วมนะ นิพพานจริงมันยังอีกเยอะ มันยังอีกไกล มันยังมีข้อมูลของมันไป มันมีการกระทำของมัน มันเป็นของมันไปได้

ถ้าทำจริงนะ ถ้าทำจริง ๆ จะบอกว่าตรงนี้จะเปลี่ยนนิสัย คนก็อยากเปลี่ยนนะ เราทุกคนเห็นแล้วก็อยากเปลี่ยนให้มันดีขึ้นมา แต่จุดยืนของเราตรงนี้ทำให้ได้ เราต้องเป็นคนดี พ่อแม่เนาะ ถ้าเราดีกับท่าน ท่านเห็นว่าลูกเราดีนะ เกรงใจเลยนะแต่ถ้าพูดถึงเราเนาะเราดีแต่ปาก ปากบอกว่าดีแต่พฤติกรรมของเราไม่เอาไหนเลยนะ เขาไม่ฟังหรือก แบบมือขอตั้งก็ไม่ได้ด้วย

นี่เปลี่ยนได้ ถ้าเปลี่ยนไม่ได้เนาะ ความคิดคนเปลี่ยนไม่ได้เนาะ กรรมเปลี่ยนไม่ได้เนาะพระอรหันต์เกิดไม่ได้ ปุณฺชน กัลยาณปุณฺชน โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล อนาคามรรค อนาคาผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่คือมุมมองที่แตกต่างแล้วความลึกตื้นด้วยปัญญาต่างกัน มหาศาล โสคาปัตติมรรคกับสกิทาคามรรคต่างกันอย่างไร สกิทาคามรรคกับอนาคามรรคนี่แตกต่างกันอย่างไร อนาคามรรคกับอรหัตตมรรคนี่มันแตกต่างกันอย่างไร แตกต่างกันหมด

ถ้าไม่แตกต่างพระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ทำไมมรรค ๔ ผล ๔ ทำไมไม่บัญญัติมรรคเดียวแล้วฆ่ากิเลสหมดเลยละ เป็นไปไม่ได้เลย ตัวอย่างในการก่อสร้างสิ โครสร้างนี้วิเศษโครสร้างนี้เขาชำนาญมากเลย แล้วการตกแต่งภายในละ วิเศษเขายังมีตั้งกี่สาขา ใ้บ่บอกว่า กุทำทีเดียวแล้วเสร็จหมดเลย สะ สะ ไม่เป็นพุดผิดหมด ธรรมะตั้งอยู่บนกองกิเลสรอวันล้มครืนลงมาไง แต่ธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมะของครูบาอาจารย์เราตั้งอยู่บนสังขาร ธรรมะแท้ๆตั้งอยู่บนสังขารข้อเท็จจริง ใ้ธรรมเทียมๆ จำคำรามานี้มันก็ขี้โม้ มันพากันไปหมดคนะ อันนี้เราต้องค่อยๆพิจารณาของเราไป ให้มันเป็นความจริง

ถาม: พระอาจารย์ครับ ถ้าอย่างนั้น จากสมาธิแล้วจะไปเป็นปัญญา ทำอย่างไร

หลวงพ่: ปัญญาเห็นใหม่ มันต้องฝึก ปัญญาจะเกิดเองไม่ได้ เราเห็นเงินในท้องตลาดเยอะเยอะเลย เราจะไปหยิบฉวยเอามา มันไม่ได้หรอก เราต้องทำงานจึงจะได้เงินตอบแทนมา ถ้าเราตั้งสมาธิขึ้นมา สมาธิคือตัวตน เราบอกว่าถ้าใครทำสมาธิไม่ได้ ก็เหมือนกับการทำธุรกิจนี้ถ้าเราไม่เปิดบัญชีของเรา บริษัทของเราจะอยู่ได้ไหม ฝ่ายผลิตฝ่ายอะไรต่างๆแล้วไม่มีฝ่ายบัญชีนี้จะอยู่ได้ไหม อยู่ไม่ได้หรอก ฉะนั้นการตั้งบริษัทก็ต้องมีฝ่ายบัญชี นี้บัญชีนี้คือรายรับรายจ่ายมันอยู่ที่นี้ ฉะนั้นถ้าจิตเข้ามาถึงตรงนี้มันจะมีรายรับรายจ่าย รายรับคือสิ่งที่เป็นประโยชน์มา รายจ่ายคือสิ่งที่เราผิดพลาดออกไป

ฉะนั้นพอจิตเป็นสมาธิแล้ว... ถ้าจิตยังไม่เป็นสมาธิ บางทีเราเริ่มฝึกสมาธิ เราเริ่มมีสมาธิบ้าง แต่มันยังไม่เข้มแข็งแบบที่ว่าเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่มันเป็นการฆ่ากิเลสยังไม่เกิดขึ้น เราก็เริ่มหัดใช้ปัญญาแล้ว หัดใช้ปัญญาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมนี่แหละ หัดใช้คิดตรึกในธรรมมันก็เป็นการศึกษา ปัญญาที่มันก็เหมือนเราฝึกงาน เราทดลองงาน เงินจะได้ไม่ได้มันอีกเรื่องหนึ่ง

นี่พอจิตเราเริ่มสงบแล้วเราใช้ปัญญาออกใคร่ครวญอย่างนี้ ออกใคร่ครวญในกาย เวทนา จิต ธรรม หรือตรึกในธรรมของพระพุทธเจ้า ธรรมะ ธรรมารมณ อารมณ์ความรู้สึกที่กระทบกับธรรมะ มันมีความรู้สึกก็พิจารณาไป พอพิจารณาไปมันจะเริ่มปล่อยวางเข้ามา ผลของมันก็คือสมาธินี้แหละ แต่สมาธิที่เรามัวแต่ทำสมาธิอย่างเดียวนี่มันจะจนตรอก คือมันอันตู่ใจ มันหัวชนฝา มันอัดอั้นตันใจ เพราะมันหมักหมม เราก็ออกใช้ปัญญา แต่ปัญญาอย่างนี้ มันเป็นการฝึกเห็นใหม่

หลวงตาจะบอกว่า ปัญญาเกิดจากการฝึก ถ้าปัญญามันเกิดได้เอง ฤาษีชีไพรก็เป็นพระอรหันต์กันหมดแล้ว ฤาษีชีไพรเขาทำสมาธิเก่งมากนะ เขาเหาะเหินเดินฟ้าได้ด้วย ทำไมปัญญาไม่เกิดละ แล้วเวลาพวกเราใช้ปัญญากันนะมันก็เป็นปัญญาโลก ๆ ปัญญาจากฐานความคิด ปัญญาจากกิเลสไป ธรรมะตั้งอยู่บนกองกิเลสไป

ถ้ามันเป็นปัญญาจริง ฝึกอย่างนี้เห็นใหม่ปัญญาเกิดจากการฝึกฝน ไม่ฝึกปัญญาเกิดไม่ได้ พอเราฝึกขึ้นไปปั๊บแล้วผลตอบกลับมา เอ้อ.. บัญชีเปิดรับ บัญชีเริ่มมีแล้ว จากตัวแดงนะ มันก็เริ่มลบ พอเราพิจารณาไปบ่อยครั้งเข้า มันจะเป็นตัวเลขของเราเกิดขึ้นมาแล้วนี่ พอมันย้อนกลับไป พอปัญญามันเกิดนะ มันสะท้อนหัวใจ

เราจะบอกประจำว่าพวกหมอนะ เขาผ่าตัดคนไข้อยู่ทุกวันเลยนะแต่เขาไม่เคยเห็นกาย ในพุทธศาสนานะเขาไม่เคยเห็นกายเลย เพราะเขาเห็นร่างกายมนุษย์ด้วยตาเนื้อ แต่การพิจารณาด้วยสติปัญญา มันจะเห็นกายด้วยตาของจิต จิตนะมันเห็นเหมือนเราเห็นเรา รู้ พอจิตมันเห็นนะมันผงะเลย มันผงะเพราะอะไร มันผงะเพราะจิตนี้มันหลงผิด พอมันเห็นข้อเท็จจริงนะมันจะสะท้อนหัวใจมาก

การสะท้อนหัวใจมากมันจะเกิดอุคคหนิมิตขึ้นมา แล้วถ้าจิตมันมีกำลังของมัน มีฐานของมัน ถ้ามันจับได้มันจะขยาย คำว่าขยายคือวิภาคะ นี้ที่เขาบอกว่าไตรลักษณ์ ๆ สรรพสิ่งเป็นไตรลักษณ์ ไม่ใช่ เพราะว่า.. พระพุทธเจ้าถามปัญจวัคคีย์นะ “รูป เทียงหรือไม่เทียง” ท่านไม่บอกว่า รูป เป็นไตรลักษณ์นะ

“รูป เทียงหรือไม่เทียง”

“ไม่เทียง พระเจ้าค่า” อยู่ในอนัตตนั้นละ (อนัตตลักษณะสูตร)

“มันไม่เทียง แล้วเป็นสุขหรือทุกข์ล่ะ”

“เป็นทุกข์ พระเจ้าค่า”

“ในเมื่อเป็นทุกข์ จะยึดมันถือมันไว้ได้ไหม” เนี่ยอนัตตา

“ไม่ได้ พระเจ้าค่า”

ไหนว่ามันเป็นไตรลักษณ์ล่ะ อะไร ๆ ก็เป็นไตรลักษณ์ มันเป็นหรือยัง เราไปคว่นสรุปกัน ขบวนการของมันยังไม่ถึงแล้วเราไปคว่นสรุปกัน ผลของมันยังไม่เกิดเลย

ถ้ากระบวนการของเรา เราพิจารณาไป พอจิตเราสงบนะเราใช้ปัญญาเนี่ย พอจิตเห็นกายเนี่ย เราเห็นกายนี้ เทียงหรือไม่เทียง วิภาคะเห็นใหม่สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง การเห็นก็เป็นอนิจจัง วิภาคะคือมันขยายให้เล็กให้ใหญ่ ขยายให้มันแปรสภาพให้มันเน่ามันเปื่อย มันเป็นไตรลักษณ์ในตัวของมันเอง สิ่งใดไม่เทียงสิ่งนั้นเป็นทุกข์ แล้วใครเป็นคนทุกข์ล่ะ

คำว่าจิตเห็นจิต จิตมันรับรู้ จิตมันได้กระทบนี้ ธรรมชาติของพระพุทธเจ้านะ เราจับงูมาแล้วนี่ก็ว่า ปลา จับงูเห่าอยู่แล้วนี่ก็ว่าปลาไหล พอเราลืมตาแล้วเห็นว่าเป็นงูนะ สะบัดพลั่วเลย จิตนะถ้ามันเห็นตามความเป็นจริงของมันนะ มันสลัดออกนะ โสคาบัน สกิทากา ต้องเป็นอย่างนั้น มันสลัดออกนะ สังโยชน์ขาดนะคั้งแขนขาด คนเรานะเป็นเองรู้เองแล้วไม่รู้จักตัวเองนะมันเป็นไปได้อย่างไร พระสารีบุตรไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเลยจนมีพระไปฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านิมนต์พระสารีบุตรมาเลย

“สารีบุตร เธอไม่เชื่อเราหรือ”

“ไม่เชื่อ ไม่เชื่อ” เพราะความเชื่อมากเกินไปไม่ได้ มันต้องเป็นสัจจะความจริงที่มันเกิดขึ้นมาเองนะ พระพุทธเจ้านะ สาธุ นี่ไงมันเป็นจริง มันสลัดของมัน มันเป็นสันติทวิฏฐิโกของมัน มันจะรู้จริงเห็นจริงจากใจดวงนั้น “นี่ธรรมชาติของธรรมชาติ ไม่ใช่ธรรมชาติของกิเลส” ธรรมบนธรรม สัจธรรมมันเกิด ใจเป็นธรรมทั้งแท่งมันเกิดจากการกระทำของมัน ไม่ใช่เกิดจากยี่ห้อที่ใครจะมามอบให้ ใครมอบให้ไม่ได้ มันจะเป็นจริงของมัน ธรรมะจะเกิดจากสัจธรรม เอโกธัมโม ธรรมเป็นเอก หนึ่งเดียวแต่ในปัจจุบันนี้มีสอง ดีกับชั่ว สงสัยกับไม่สงสัย

แต่ตอนนี้ไม่มีหนึ่งหรอก เป็นสมาธิจิตหนึ่งก็ยังมีกิเลส อนุสัยมันนอนเนื่องอยู่แล้วมันค่อยๆแก้มเข้าไป ฉะนั้นที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต จิตคือภพ หนึ่งคือภวาสวะ หนึ่งคือที่ตั้ง ธรรมตั้งอยู่บนกองกิเลส ธรรมะไม่ตั้งอยู่บนกองกิเลส ธรรมะตั้งอยู่บนเอโกธัมโม ธรรมะตั้งอยู่บนธรรม

ฉะนั้นพอเป็นสมาธิแล้ว ส่วนใหญ่คนจะวิตกกังวล อันนี้เป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องปกตินะ หมายถึงว่า เราไม่ชำนาญการเราก็จะมีความผิดพลาดเป็นธรรมดา

ฉะนั้นที่ว่า เราจะใช้ปัญญาอย่างไร ในกรรมฐานนะครูบาอาจารย์จะบอกว่า เรารู้นายแดงเป็นคนลักขโมยไป แล้วถ้าเราไม่ได้ตัวนายแดงมา เราจะรู้ได้อย่างไรว่านายแดงขโมยจริงหรือไม่จริง นี่ก็เหมือนกัน เรารู้ว่าปิ่นกิเลส อะไรก็เป็นกิเลส แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหน แล้วมันจะเอากิเลสมาได้สวานได้อย่างไร

ครูบาอาจารย์ท่านจะบอกเลยว่า การรื้อค้นหากิเลสเป็นงานอันหนึ่ง ได้ตัวจำเลยขึ้นมาแล้วเราถึงพิพากษาคือวิปัสสนานั่นคืออันหนึ่ง ถ้าเราไม่ได้ตัวจำเลยนี้เราพิพากษาหลังจำเลย ไม่มีผู้รับผิดชอบ ถ้าเราพิจารณาแล้วจิตไม่สงบ ไม่เห็นกายเวทนา จิต ธรรม โดยข้อเท็จจริง ไม่มีจำเลย ไม่มี

แต่ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เห็นกายแล้วผงะเพราะว่าอะไร เพราะว่าจำเลยอันนี้มันไม่ใช่จำเลยเฉพาะชาตินี้ เพราะจิตนี้เกิดตาย ๆ ไม่มีต้นไม่มีปลาย จำเลยอันนี้ กิเลสอันนี้กับใจอันนี้

มันได้ผูกมัดกันมายาวนานมาก... แล้วพอมาศึกษาธรรมมาเจอตรงนี้ไง มันถึงแก้ไข ถ้าไม่ยาวนานมาก พระพุทธเจ้าข้อนอกจิตชาติไปตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร พระพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้าได้เพราะอะไร เพราะได้สร้างบารมีเป็นพุทธภูมิมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ยาวนานมาก...

ฉะนั้นสิ่งที่ผูกมัดกันมานี้ ยาวนานมาก... แล้วเราจะมาแก้ไขในปัจจุบันธรรมนี้ ขนาดสิ่งที่ยาวนานมาก มรรคญาณะทำลายได้หมดเลย! หมดเลย! ทำลายได้จริงๆด้วยที่นี้สิ่งที่มันหมักหมมสะสมกันมาขนาดนี้ใช่ไหม แล้วเรามาแก้ไขอยู่นี้ เราถึงว่าจิตดวงนี้ไม่มีต้นไม่มีปลายนะ พอพูดอย่างนี้ไปก็มีลูกศิษย์มาบอกว่า หลวงพ่อพูดอย่างนี้ไม่ได้ มันไปเข้ากับอาตมัน มันไปเข้ากับอินดู เฮ้ย.. ไม่อินดูมันว่าอาตมันคือตายตัวแล้วมันต้องไปอยู่กับพระเจ้า

แต่ของเรานี้มันมีอยู่แต่มันเปลี่ยนแปลง หมายถึงว่ามันเปลี่ยนแปลงความผูกมัดแต่ละภพแต่ละชาตินี้ไง คุณติ พระพุทธเจ้านะเป็นกระต่าย เป็นกวาง เป็นลิง พระพุทธเจ้าไม่เกิดเล็กกว่านกแขกเต้า แต่พวกเราเกิดเป็นเส้นนะ พวกเรานี้เวลาตายเกิดเป็นเส้น เป็นอะไรเป็นหมด มนุษย์นี่จิตนี้เป็นได้ทุกอย่างแต่พระโพธิสัตว์ไม่เล็กกว่านี้

นี่มันผูกมัดกันมาอย่างนั้น ไขไหม ทีนี้เวลาว่าใช้ปัญญาแล้วจะออกปัญญาอย่างไร แล้วปัญญาจะออกไปฆ่ากิเลสนี้ออกอย่างไร ฆ่าได้ แล้วต้องใช้ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดบนอะไร เกิดบนศีล สมาธิ ปัญญา มันมรรค ๘ แต่ถ้าใช้ปัญญาโลกๆนี่ คือสัญญาคือจำ คือปัญญาลอย ๆ ไม่มีฐาน ไม่มีที่ไปที่ไป เราใช้คำว่าตัดรากถอนโคนจิตเลย จิตนี้คือตัวกรรมตัวเวรที่มันสร้างของมันมา เวลาปัญญาที่เกิดคือปัญญาความคิดนี้มันไม่เข้าสู่จิต มันตัดรากถอนโคนแล้วบอกว่าพิจารณาโดยปัญญา ปัญญาอย่างนี้ตั้งอยู่บนกองกิเลสไง ธรรมะที่มันตั้งอยู่บนกองกิเลส

แต่เราศึกษานะ ธรรมะของเราจะตั้งอยู่บนธรรม ธรรมคืออะไร สมาธิธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม พอมันเป็นมรรคนี้งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สมาธิชอบ นี่ความชอบธรรมของมัน ถ้ามันไม่ชอบธรรม ถ้าสมาธิไม่ดีมันเป็นมิจฉาทันทีเลยเพราะมันเป็นสัญญา เป็นการถือปี่เป็นการจำ แต่ถ้ามันมีสมาธิเข้ามารองรับนะ เหมือนเกียร์ว่าง เหมือนคลัชมันแยกออก พอแยกออกมันจะหมุนออกไปเป็นปัญญาเลย แต่ถ้าคลัชใหม่มันไม่แยกนะ

เห็นไหม คนภาวนาเป็นแล้วมันจะเห็นตรงนี้ เห็นว่าโลกียปัญญาคืออย่างไร โลกุตตรปัญญาเป็นอย่างไร สุขตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญามันเป็นอย่างไร ถ้าใครเข้าใจกระบวนการของภาวนามยปัญญาทั้งหมดนี้ละ เข้าใจและเห็นตามความเป็นจริง อย่างน้อยต้องเป็นพระโสดาบัน

เพราะพระโศคานั้นเท่านั้นถึงเห็นกระบวนการของปัญญาอันนี้ แล้วอธิบายกระบวนการของปัญญาอันนี้ได้

แต่ถ้าเราเข้าไปไม่ถึงปัญญาตรงนี้นะ ...เอ้ มันจะต่างกันตรงไหนว่า... ปัญญากับปัญญานี้มันต่างกันอย่างไร มันแยกไม่ออก พอแยกไม่ออกก็ไปเวลาพุทธธรรมะไป นี่สมัยนี้พระพุทธรูปศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ก็ปัญญากิเลสไป แบบนั้นพอพุทถึงธรรมะนะ พุทถึงขั้น ๕ พุทถึงสังขารมทั้งนั้นนะ แต่มันตั้งอยู่บนความไม่รู้ไง มันตั้งอยู่บนกองกิเลสไป แต่ถ้าเป็นสังขารมมันตั้งอยู่บนความรู้จริง ที่ว่าเป็นสมาธิแล้วจะเป็นปัญญาอย่างไร มันต้องฝึกแล้วการฝึกนี้มันต้องอยู่ที่บุพพาสนา บางคนฝึกง่ายบางคนฝึกยาก บางคนฝึกไม่ได้

ครูบาอาจารย์ของเราบอกว่าถ้าฝึกไม่ได้ต้องย้อนกลับไป อคนอนผ่อนอาหาร ต้องบังคับ ให้น้อยได้มากต้องบังคับก่อน พอมันเริ่มชำนาญมันเริ่มออก บางองค์ทำไปด้วยพอประมาณ บางองค์ทำด้วยความชำนาญ ครูบาอาจารย์ของเราเนี่ยพอไปศึกษาประวัติแล้วมันหลากหลายมาก เพราะอะไรก็เพราะได้รับการควบคุมจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติมาด้วยบุญญาธิการของท่าน ท่านมีความรู้จริงของท่าน ท่านจะคอยควบคุมอย่างหลวงปู่แหวน หลวงปู่ขาว หลวงปู่พรหม พระอรหันต์ทั้งนั้นนะ! พระอรหันต์ทั้งนั้นเพราะครูบาอาจารย์เป็นพระอรหันต์มีวุฒิภาวะมีข้อเท็จจริงในหัวใจถึงมา... ประสาเราเลย เราเขียนเป็นนะ ก ไข่เขียนอย่างนี้ จับมือเขียนเลย แต่อย่างเรา เรายังเขียนไม่เป็นเลยนะ มึงลองเขียนดูก่อนสิ มันก็เลยละกันอยู่นี่ไง แต่ถ้าเป็นความจริงต้องเป็นอย่างนั้น

นี่พุทถึงปัญญาฝึกอย่างไร มันไม่มีสูตรตายตัวใจ การประพฤติปฏิบัติมันอยู่ที่นิสัย อยู่ที่ความชอบ เราลองปฏิบัติก่อนฝึกดูแล้วคุยกับครูบาอาจารย์ ต้องคุยกัน ฝึกดูต้องคุยกัน ความจริงกับความจริงพูดคำเดียวกันนะ อย่างศาลาหลังนี้ต่างคนอยู่กันคนละมุมเลยแล้วนั่งมอง จะมองมุมไหนก็คือศาลาหลังนี้ไง พอปฏิบัติแล้วมันเป็นอันเดียวกัน อริยสังขามีหนึ่งเดียว พรอรหันต์มีหนึ่งเดียว สรรพสิ่งต้องลงอันนี้ ทางเดินหลากหลายแต่ผลอันเดียวกัน จะบอกว่าจริตนิสัยไม่เหมือนกันผลก็ไม่เหมือนกันไม่มีมึงฝึกก็ฝึกคนนะ ถ้าผลไม่เหมือนกันต้องฝึกคนนึง ต้องมีฝึกคนนึง มันลงเหมือนกันหมด

เพราะหลวงตาท่านเล่าให้ฟังบ่อย ท่านไปคุยกับครูบาอาจารย์มาเยอะมาก เพราะหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นมานาน ท่านอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นอยู่ ครูบาอาจารย์เข้ามาก็จะสนิทคุ้นเคยกับท่านมาก ท่านจะไปคุยกับใครได้ง่าย ที่บอกว่าครูบาอาจารย์ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่งนั้นท่านไปคุยมาหมดแล้วละ นั่นมันลงอันเดียวกันหมด ถ้าของจริงต้องลงอันเดียวกันหมด อริยสังขามีหนึ่งเดียว อริยสังขไม่มีสอง อริยสัง

มีสองนะพระพุทธเจ้าก็มี ๒ องค์ แต่ที่พระพุทธเจ้ามีองค์เดียวอริยสัจก็มีอันเดียว อริยสัจของพระพุทธเจ้า ถ้ามันไม่เหมือนกันก็ของเอ็งนะ เอ็งคิดเอง เอ็งก็อบปีพระพุทธเจ้าไปแล้วเอ็งตั้งบริษัทใหม่ แล้วเอ็งก็ว่าธรรมะ ธรรมะของเอ็งก็ตั้งอยู่บนกองกิเลสนั่นละ มันก็ว่าของมันไป

ถาม: อย่างนี้แล้ว ฆราวาสมีทางปฏิบัติเพื่อเป็นอะไรต่างๆ ได้ไหมครับ

หลวงพ่: มี ในปัจจุบันนี้ก็มี ลูกศิษย์ของหลวงตามีหลายคนมากที่มีอริยทรัพย์ มีวุฒิภาวะที่เป็นอริยบุคคลนี้มี มี ฆราวาสก็ทำได้ คำว่ามีของเขานี้เขามั่นคงของเขา

เขาปฏิบัติมั่นคงของเขา เขาทำต่อเนื่อง สมัยพระพุทธเจ้าก็มี ในปัจจุบันก็มีและจะมีอย่างนี้ตลอดไป เว้นไว้แต่ต่อไปมันเสื่อมไป พอมันเสื่อมไป ศาสนามันเสื่อมไป ศาสนาไม่เสื่อมหรือ

ถ้าตัวศาสนาเสื่อมพระศรีอาริยมตไตรยมาตรัสรู้ไม่ได้ อนาคตวงศ์ยังจะมาตรัสรู้ข้างหน้าอีกนะ คือว่าจิตใจที่เข้มแข็งอย่างนั้นมันจะเข้าถึงจุดหมายอันนี้ได้ที่พระพุทธเจ้าบอกว่า ธรรมะมีอยู่แล้ว คือสังฆธรรมมันมีอยู่แล้ว แต่พวกเราอ่อนแอเกินไป

อย่างถ้าเราทำด้วยความเข้มแข็งด้วยความเป็นจริงนี้ ข้อเท็จจริงมันมีอยู่แล้วแต่พวกเราเข้าไม่ถึง เราทำใจของเราไม่ได้ ถ้าทำใจของเราไม่ได้นะเราก็ต้องหาเหตุหาผลหาหนทางของเรา จะว่าทำได้ไหม ได้! ในปัจจุบันนี้ก็มี มี เดี่ยวหลังไมค์จะพูดให้ฟัง จบนะ เอวัง